

S. Sayısı : 231

Çiftçiler hakkında kredi kooperatifleri teşkiline dair kanun lâyihası ve İktisad, Adliye, Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/90)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/1551

29 - V - 1934

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ziraî kredi kooperatifleri hakkında İktisat vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 28 - V - 1934 te Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

«Türkiye cümhuriyeti ziraat bankası» kanununun esbabı mucibe lâyihasında arzedildiği veçhile: çiftçilerimize, ziraî kredi tevziinin esas unsuru olarak:

«Gayri mahdut ve müteselsil mesuliyetli» ziraî kredi kooperatifleri şekli teklif ve müdafaa edilmiştir.

Ziraî kredinin her cihetçe verimli ve ehemmiyetli olabilmesi gayri mahdut ve müteselsil bir mesuliyet prensibine bağlanmak ile mümkündür. Diğer memleketlerdeki ziraî kredi inkişafının seyri ve tarihçesi bu noktâi nazarı katiyetle teyit edecek mahiyettedir.

Ayrı ayrı tetkik edildikte, vaziyetleri, varlıkları müsait bir istihsal kredisinin verilmesine imkân bahşetmeyen çiftçileri bir araya toplayarak gayri mahdut ve müteselsil bir mesuliyet ve tesanüdün kuvvetine ve teminatına dayanarak bunlara ziraî istihşalleri için ihtiyaçları bulunan ikrazatta bulunabilmek bu lâyihanın temin etmek istediği gayedir. Bu itibarla, Türkiye cümhuriyeti ziraat bankası kanununun taşıdığı ruha ve güttüğü prensiplere uygun yeni bir hususî kanunla imtiyaz ve muafiyetlerden, Türkiye cümhuriyeti ziraat bankasının istisnâî kredi kolaylıklarından istifade edecek zarurî kredi kooperatiflerinin kanunî ve hukukî bünyelerini tesbit etmek zarureti hâsıl olmuştur.

Şurasını da tavzih etmek lâzımdır ki, ticaret kanunumuzun kooperatifler hakkındaki hükümleri lâyihanın teklif ettiği şekil ve esaslar haricinde kalan ve yeniden teşekkül edecek olan her nevi mahdut mesuliyetli ortaklık kooperatiflerine mâni olmayıp bilâkis teşvik edici mahiyettedir.

Şu kadar ki, Türkiye cümhuriyeti ziraat bankasının kredi tevziinde esas unsur olabilmek için yerine getirilecek en mühim şart, gayrimahdut ve müteselsil bir mesuliyet ve tesanüttür.

1470 numaralı ve 1929 tarihli kanunun mütebariz vasflarından en mühimmi kısa bir zamanda: kendi kendilerine, ziraî kredi bakımından yetebilecek ziraî teşekküller vücade getirmektir. Kanun lâyihası, ziraî kredi kooperatiflerinin tahsil edilmiş sermayelerinin artmasına yarayacak esasları da ihmal etmemiştir. 1470 numaralı kanun ile bu lâyihanın «Ziraî kredi kooperatiflerini» mahiyet bakımından telâkki tarzlarındaki farkı tebarüz ettirdikten sonra lâyihanın tahrir ve tanziminde amil olan prensipleri aşağıda arz ediyoruz.

1 - Ziraî kredi kooperatiflerinde esas, gayri mahdut ve müteselsil mesuliyettir.

2 - Ziraî kredi kooperatiflerine ancak, ziraatî kendisine geçim vasıtası olarak kabul edenler girebilirler. (Cümhuriyet Ziraat bankası kanununun iki ve üçüncü maddelerindeki evsafa haiz olanlar).

3 — Kendisinin ve ailesinin sâyi ile istihsal yapan çiftçilerin hiç bir zorluk çekmeden ziraî kredi kooperatifine girebilmeleri imkânı hazırlanmıştır. İştirak hisselerinin ödenmesi hususundaki bu kolaylıklar kanunun neşrinden evvel teşekkül etmiş bulunan gayrimahdut ve müteselsil mesuliyetli ziraî kredi kooperatiflerinin ortaklarına da teşmil olunmuştur.

4 — Ziraî krediye emniyetle inkişaf verebilmek için, krediden müstefit olan çiftçilerin yaptıkları istihsalın bütün safahatını takip etmek ve bilhassa satış kooperatifi vesatetile yaptırmak zarureti bulunduğundan; her ziraî kredi kooperatifi ortağının muntakasında faaliyette bulunan « ziraî satış kooperatifine » de aynı zamanda aza olması, ziraî kredi inkişafının en mühim amili olarak lâyhada nazarı itibare alınmıştır.

Ziraî kredi kooperatifleri, ziraî satış kooperatifleri ve Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankası memleketimiz ziraî kredi sisteminin tatbikat uzuvları olarak kabul edilmiştir. Ancak bu ahenkli ve mazbut bağlılık sayesinde ki: ziraî krediyi genişletmek imkânı tahassül edebilecektir.

5 — Kâfi bir istihsal kredisinin çiftçilerimize temini fakat bunun mukabilinde: riski azaltacak kanunî ve hukukî müeyyedelerin vazı çok mühim bir esas olarak ele alınmıştır. Bu müeyyedeler olmaksızın memleketimizde ziraî kredinin bu günkü dar ve sıkışık halinden çıkarılmasına maddî imkân yoktur. Bankaya olduğu gibi ziraî kredi kooperatiflerine de kanunî rehin hakkının verilmesi, ve tahsili emval kanunu hükümlerinden istifade ettirilmesi ziraî kredi sahasında muvafakiyeti temin edecek en mühim şartlardır.

Bu meyanda; ortakların kooperatifin müsaadesi olmadan satışta bulunmamaları hükmüne, emniyeti suiistimal bakımından, cezaî bir müeyyede de konulmuştur.

Umumiyetle şu nokta üzerinde dikkati celbetmek isteriz ki kredinin her hangi bir şubesinde emniyeti temin edecek riski azaltacak kanunî mevzuat kredinin genişlemesine yarar.

Bu hususiyet daha ziyade ziraî kredi mevzuatında varıttır. Çünkü, ziraî istihsalın en müterakki memleketlerdeki teknik ilerlemesine, ve kullanıldığı vasıtalara rağmen « ziraî hayat » çok oynak, ve değişken neticeler vermekten kendini kurtarmamıştır.

Hava şartlarına çok yakından bağlı bulunması ziraî istihsalın istikrarsızlıklarına mâni olamamıştır. Bu istikrarsızlığın doğurduğu fiat tebeddülleri de nazarı itibara alınırsa hakikaten « kârlı » ve « verimli » senelerin ziraatte ekseriyeti teşkil etmediği, bilâkis istisnaî seneler olduğu kabul edilir.

Bu itibarla kanunî rehin hakkı tahsili emval kanunu hükümlerinin tatbiki, mahsulün kaçırılmasına mâni olacak ve umumiyetle kooperatife karşı işlenecek suçlar için cezaî müeyyedeler vazı gibi emniyet unsurlarına; ziraî krediye inkişaf vermek isteyen bu kanun lâyhasında en mühim mevkii vermek zarureti olduğuna tecrübeden doğan bir inanla kanun.

Kredi tevziine esas olarak, munhasıran, sermaye ve iştirak hissesi miktarını kabul etmeğe imkân yoktur. Böyle bir telâkki tarzı Türkiye cümhuriyeti ziraat bankası kanununun ana hükümlerine mügayirdir. Teminat bakımından bilhassa, gayri mahdut ve müteselsil mesuliyetli bir teşekkülde de ehemmiyeti pek mahduttur.

Bu itibarla, kredi tevzii için, Türkiye cümhuriyeti ziraat bankası kanununun koyduğu aynı hükümler ve şartlar bu lâyhada yer bulmuştur. Şu kadar ki asgarî istihsalın zarurî kıldığı en küçük istihsal kredi haddi dahilinde ilk tevziat yapıldıktan sonra, geriye kalan kredi haemi, yine istihsale esas olmak üzere iştirak hissesile mütenasip olarak tevzi edilecektir.

Beş senelik tecrübe göstermiştir ki, her çiftçiye verilecek kredinin tesbitini katî bir hesap neticesine ve riyazî bir formüle bağlamadansa esesli prensiplerle çerçevelenmiş alestikî bir salâhiyet prensibi koymak, vaziyete daha uygun ve daha verimlidir.

Kredi tevziinde lâyihanın önlemek istediği tehlike şudur: Ziraî kredi kooperatifinin hakikî mevzuat olan küçük çiftçilerin, krediden mahrum kalmaları ve bunlara verilecek mebalığın başkalarına tevzii.

En küçük istihsal kredisi mütesaviyen tevzi edilmeden başka ikrazatta bulunmak inkâmî lâ-yihada ortadan kaldırdığına göre tehlike bertaraf edilmiştir.

Kredi haemi, en küçük kredi haddinin tevziinden sonra ayrıca ikrazatta bulunmağa müsait ol-duğu takdirde bir çiftçiye verilebilecek en yüksek kredi limiti 1 500 lira olarak tesbit edildiğin-den elde mevcut kredi membarlarının mahdut şahıslara ve zümrelere inhisar ettirilmesi ihtimali de yoktur.

Ziraî kredi kooperatiflerince ortaklarına her sene verilecek kredi hadlerinin Türkiye cümhuriyeti ziraat bankasına tasvip edilmesi esası, lâyihaya mühim bir madde olarak kanulmuştur. Bu suretle mahallî husumetlerin, rekabetlerin tesiri ile kredi tevziinde indî ve keyfî muamele yapılmasına mâni olunmak düşünülmüştür.

Ziraî kredi kooperatiflerinin: müstahsıl ve zürran en samimî yardımcısı olan Türkiye Cümühuriyeti Ziraat bankasının ziraî ikrazat faizi olarak tatbik edeceği hadden yüksek faizle ikrazat-ta bulunmamaları eskiden olduğu gibi ayrı bir madde ile temin edilmiştir. Bu suretle ödünç para verme kanunu mucibince, vermeğe mecbur tutuldukları beyanname itasından da istisna edilmişlerdir.

Lâyihaın arzylediği en ehemmiyetli hususiyetlerden biri de ziraî kredi kooperatifleri üzerinde Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankasının murakabe ve teftiş hak ve salâhiyetlerini takviye etmesi ve hatta idarî sui istimalâta mâni olacak ayrıca hükümler koymasıdır.

Ziraî kredi kooperatiflerinin teşkili anlarından bu güne kadar geçen faaliyet seneleri zarfında edilen tecrübelerle istinaden katiyetle denilebilir ki:

Memleketin en uera köşelerine kadar yayılacak olan bu teşekkülleri idare eden heyetlerin il-mî iktidarları ile meslekî tecrübeleri henüz istenildiği kadar yükselememiştir. Esasen bu teşekkülleri, Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankasının (ziraî kredi tevzi unsuru) olarak kabul ettikten sonra bankanın salâhiyet ve müdahale haklarının tevsiini de aynı zamanda tanımak katî bir zarurettir.

Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankasının rolü:

Ziraî kredi kooperatifleri teşkil ve senede bir defa bunları teftiş ettirmekle hitam bulamaz. Bu takdirde banka mühim tehlikelere maruz kalır.

Ve binnetice ziraî kredi, yurdumuzda inkişaf edemez. Gerek kredi tevziinde ve gerek diğer idarî hususlarda, bankanın bu rolünü kolaylaştıracak esaslar vazedilmiştir:

- a) Kredi hadleri bankaca tasvip edildikten sonra ikrazat yapılması.
- b) İdare masraflarının bankaca tesbiti.
- c) Umumî heyetlere intihap olunacak idare heyetlerinin bankanın tasvibine tâbi olması ve banka-ya bu hususta bir « veto » hakkının verilmesi.
- d) Ziraî kredi kooperatifleri kanunu ve esas mukavelenamelerinin tatbikine dair talimatname-lerin bankaca hazırlanması ve tadilât tekliflerinin bankadan gelmesi.
- e) Ziraî kredi kooperatiflerinin ancak Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankasından istikraz akte-debilmeleri.
- f) Muayyen bir hadden fazla paralarını mu hasıran Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankasına ya-tırılması.
- g) Tabii veya iktisadî müebir sebepler tahtında vaki olacak tecil muamelelerinin bankaca tas-dik ve İktisat vekâletince tasvip edildikten sonra yapılabilmesi.
- h) İhtiyat sermayenin istimali hakkında bankanın salâhiyet sahibi olması,
- i) Gayrikabili tahsil addedilen matlupların ancak bankaca tasdik edildikten sonra ihtiyat ser-maye zimmetile itfa edilebilmesi.

Diğer memleketlerin tecrübeleri de göstermiştir ki, ziraî kooperatiflerin muvaffakiyet veya ade-mi muvaffakiyeti daima başlarındakilerin, idareyi ele almış olanların, kabiliyetlerine tâbi olagel-miştir. Bu esastan ve şimdiye kadar memlekette geçirilen tecrübelerden mülhem olarak, sui istimal ve talimat ve nizamata muhalefet vukuunda, idare heyetleriyle murakipler hakkında cezaî hükümler konulmuştur.

Lâyiha eskiden olduğu gibi ziraî kredi kooperatiflerinden çıkan ve çıkarılanların ve mirasçr-

ların müteselsil mesuliyetinin müddetini ve bunlardan olan alacakların muacceliyet kesbedeceğini tesbit etmiştir.

Hüsnü niyet sahibi olmayan borçlulara karşı konulan şiddetli hükümlere mukabil hüsnü niyet sahibi borçluyu korumak ,haksız yere maldan, mülkünden, istihsal vasıtalarından mahrum etmemek esası Türkiye cümhuriyeti ziraat bankasında olduğu gibi bu lâyhada da nazarı itibara alınmıştır.

Bu meyanda kooperatif namına teferruun derhal yapılamayıp 2 sene müddetle ipotek alınmak suretile fiilen tecili istihdaf eden bir madde de konulmuştur.

Ziraî kredi kooperatiflerine muvaffakiyet ve inkişafı için zarurî görülen ve şimdiye kadar geçirilen tecrübelerin lüzumunu teyit ettiği muafiyetler, ayrı bir madde ile eski kanuna nazaran genişletilmek suretile verilmiştir. Gayrimahdut ve müteselsil mesuliyetli ziraî kredi kooperatiflerine bahşolunacak bu muafiyetler kanaatimizce yerindedir ve bu teşekküllerin muvaffakiyet ve inkişaflarında çok mühim faideleri dokunacaktır.

Ziraî kredi kooperatiflerinin ana bankası olan Türkiye cümhuriyeti ziraat bankasının eskiden olduğu gibi, bu lâyhada da müraselâti naktiyesinin posta ücretinden muafiyeti esası müdafaa edilmiştir.

Bütün dünyada ziraî kredi inkişafının geçirdiği safhalar tetkik edilirse «ziraî kredinin inkişafına daima şu sebeplerin engel olduğu görülüyor ki, bunlar da ziraî krediden müstefit olanları yakından takip edememek ve tanınmamak ve bu yüzden krediyi lâyük olanlara tevzi edememektir.

Takdim kılınan lâyiha bu noktayı, gayrimahdut ve müteselsil mesuliyetli ziraî kredi kooperatifleriyle de Türkiye cümhuriyeti ziraat bankasının bunlar üzerindeki sıkı alâka, murakabe ve müdahalesi ile temin etmeği istihdaf etmektedir.

Pek yakında Yüksek Meclisin huzuruna sunulacak «Ziraî satış kooperatifleri» kanun lâyihası ile birlikte, ziraî kredi kooperatifleri lâyihası ve Türkiye cümhuriyeti ziraat bankası kanunu, firkanızın aynı direktiflerini istihdaf eden ziraî kredi mevzuunda ahenkli, insicamlı bir kanunî mevzuat manzumesi teşkil edecektir.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/90

Karar No. 35

3 - VI - 1935

Yüksek Başkanlığa

Ekonomi bakanlığınca hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetinin 28- V - 1934 toplantısında Yüksek Kamutaya sunulması onaylanan ziraî kredi kooperatifleri kanunu geçen devrede müzakeresi bitirilemediğinden hükümsüz kalmıştır. Bu kez Hükûmetin isteği üzerine tekrar komisyonunuza verilmekle okundu ve görüşüldü.

Hükûmetin mucib sebeplerinde görüldüğü üzere yapılan tecrübeler neticesi 1470 numaralı kanunun esaslı surette tadiline ve ziraî kredi kooperatifleriyle satış kooperatiflerini bir birine bağlamağa ihtiyac hâsıl olduğu anlaşıldığından lâyiha esas itibarile kabul edildi.

Encümenimizce incelemeler neticesinde Hükûmetle mutabık kalmarak aşağıdaki değişiklikler yapıldı:

Madde 1 — Kooperatifleri kurabilmek üzere arandık şartlardan ve gayrimahdut mesuliyetten bahseden lâyihanın maddesinde çiftçi ve büyük çiftçi tarifleri Ziraat bankası kanununa atfolunmaktadır. Ziraat bankası kanunu henüz Hükûmetçe teklif edilmemiş olduğu cihetle 3 neü ve 4 neü maddelerle bu kanuna geçirilmiştir.

Çiftçilikle uğraşmakla beraber, kooperatif ortaklarının ürünleri üzerinde, ticaret veya komisyonculuk yapanların faizle nakten veya ay-

nen kredi verenlerin bu gibi kooperatiflere girmek işlerine gelemeyeceği ve ancak kooperatifleri yürütmek için girmek isteyecekleri düşünülmesiyle bu maddeye bir fıkra eklenmiştir. Bu arada muhtekirler de vardır.

Kooperatiflerin hükmi şahsiyeti haiz olacağı ve umumî hükümlerden istifade edeceği tabii görülerek bu hususta bir kayid konulmamıştır.

Madde 2 — Kooperatiflerin kurulacağı yerlerin tayini hakkındaki hükmün ayrı bir madde halinde yazılması ve teşebbüsün yalnız Ziraat bankasına bırakılmayıp alâkadarların da müracaatının İktisad vekâletince itibare alınması düşünülerek lâyihadaki birinci maddenin ikinci fıkrası bu suretle ikinci madde olarak tertib edilmiştir.

Madde 3 - 4 — Kredi kooperatiflerine girenlerin asıl çiftçilerden olması ve bu suretle kurumlarının sağlam bulunması için çiftçilerin bu kanuna göre tarifine lüzum görülerek 3, 4 ncu maddeler yeniden yazılmıştır.

Madde 5 — Lâyihadaki ikinci madde şeklen değiştirilerek bu numara ile yeniden yazılmıştır.

Madde 6 — Ziraî kredi kooperatiflerinin başlangıcında şehir ve kasabalarda da 30 kişi ile kurulabilmesi için şehir ve kasabalarda tabiri kaldırılmak suretile lâyihanın 3 ncu maddesi değiştirilmiştir.

Madde 7 — Asgarî sermaye ve hisse miktarları kooperatiflerin çalışacakları sahaların hususiyetlerine ve ekonomik vaziyetlerine göre esas mukavele ile tesbit etmeği kanun ile tasrihten daha uygun bulan enümenimiz lâyihanın 4 ncu maddesinin birinci fıkrasını değiştirerek bu maddeyi hazırlamıştır. Lâyihadaki ikinci fıkra hükmünün muvakkat hükümler arasında 33 ncu maddeye geçirilmesi münasib görülmüştür.

Madde 8 — Lâyihanın 4 ncu maddesinin 3 ncu fıkrası ayrı bir hüküm taşıdığı cihetle bir madde halinde tesbit olunmuş ve sekiz seneyi doldurmadan veya bu müddeti doldurduğu halde hisse taksitlerini tamamen ödemediği için haklarında cezaî bir hüküm eklenmesi lüzumlu görülmüştür.

Madde 9 — Lâyihanın 5 ncu maddesinin şekli değiştirilmiş ve bu numara ile sıraya konulmuştur.

Madde 10 — Hükûmetin teklifindeki 6 ncu maddenin birinci fıkrası şeklen değiştirilmiştir.

İkinci fıkrası, evvelce 1470 numaralı kanun mucibince teşekkül etmiş bulunan ziraî kredi kooperatiflerine taallük ettiği ve hükmü muvakkat mahiyette olduğu cihetle tadilen 34 ncu madde olarak tertib edilmiştir.

Madde 11 — Lâyihadaki 8 ncu maddenin şekli değiştirilmiş ve buraya konulmuştur.

Madde 12 — Hükûmete teklif olunan 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 13 — Lâyihadaki 10 ncu maddeye karşılıktır:

Tahsilât masrafı % 3 e kadar kabul edilmiş ve ayrıca zarurî masraflar çıkarılması noktası düşünülmüştür.

Diğer değiştirmeler şekle aiddir.

Madde 14 — Lâyihadaki 11 ncu maddenin karşılığıdır. Yalnız şekli değiştirilmiştir.

Madde 15 — 12 ncu madde şu suretle değiştirilmiştir:

Ziraî satış kooperatiflerine ortakların teslim edeceği mahsullerin umumî ve şamil olmayıp bu kooperatifler iştigallerile kayıtlandırılması muvafık görülmüştür. Bu maddenin 2 ncu fıkrası münasebeti dolayısıyla 10 ncu maddeye ilâve olunmuştur. Diğer değişiklikler şekil noktasındadır.

Madde 16 — Tahsil işini daha süratle temin için tahsili emval kanunu hükümlerine gidilmesi tercih olunarak ve şeklen bazı değiştirmeler yapılarak lâyihadaki 13 ncu maddesi buraya yazılmıştır.

Madde 17 — Kredi kooperatifleri memurlarının ihmal ve terahillerini de ağır hükümlere tâbi tutmak muvafık görülmediği gibi talimat ve esas mukavele hükmüne riayet etmeyenler hakkında Devlet memurları hakkında tatbik olunan cezaların tatbiki yersiz bulunduğu cihetle 14 ncu madde değiştirilmiştir.

Madde 18 — Hükûmetin teklifindeki 15 ncu madde şöylece değiştirilmiştir:

A) Ziraî kredi kooperatiflerinin yapacakları ikrazların istihsal masraflarını temine munhasır olması kredi tevziatı noktasından lüzumlu görülmüş ve masrafların ne gibi şeyler olacağı da tasrih edilmiştir.

B) Ziraat bankası kanunu henüz Meclisimize gelmemiş olduğundan buna atf ile konulan hükümler kaldırılmıştır.

C) İkraz işlerinde tutulacak bir esasm da is-

tihsal kabiliyeti olması düşünülerek ona göre kayid konulmuştur.

D) Ortaklara verilecek kredilerin vade ve hadlerinin kooperatif idare meclisinin teklifi ve Türkiye Ziraat bankasının tasvibi ile tesbiti hükürü yerine daha geniş bir ölçü ile kredi muamelelerinin şekli ve tesbit sureti esas mukavelelenameye bırakılmıştır.

E) Kredilerin mahsul üzerine tayin edilecek umumî hadlerinin İktisad vekâletinin tasvibi ile Ziraat bankasına tesbit olunması muvafık görülmüştür.

F) Kredi tevziatında gösterilen esasların bağ olmaması için kısmen değiştirilmesine lüzum görülmüş ve kısmen bu cihetle esas mukavelelenameye bırakılmıştır.

G) En yüksek kredi haddi olarak konulan 1 500 lira esas yukarıda tesbit olunmuş olduğundan buradan çıkarılmıştır.

H) Kredi kooperatiflerini kuvvetlendirmek için ortaklık dışında kalanların şahsî teminat karşılığında kredi alamamaları esas kabul edilmiştir.

Madde 19 — 16 nci maddede senelik beyanname yerine senelik beyannameleri suretile bir değişiklik yapılmıştır.

Madde 20 — 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 21 — 18 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 22 — 19 ncu maddenin birinci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

Madde 23 — 19 ncu maddenin ikinci fıkrası ayrı bir hüküm olduğundan bu maddeye yazılmış komisyon yerine faiz nisbetinin ceza olarak artırılması ve bir miktarla tesbiti daha muvafık görülmüştür.

Madde 24 — 20 nci madde şeklen değiştirilmiştir.

Madde 25 — 21 nci madde vuzuh ile yazılmıştır.

Madde 26 — 22 nci madde karşılığdır. Kooperatiflerin murakabesi noktasından istikraz vaziyetlerinin itibare alınmaması muvafık görülmüş ve istikraz kelimesi ilâve edilmiştir. Kooperatif ortaklarının isimlerini taşıyacak defterlerin tanzim şekli ile merasimini esas mukavelelerine bırakabilmek maksadile ticaret kanununun 487 nci maddesi hükmünden de istisna faydalı bulunmuştur.

Madde 27 — 23 ncu madde daha ziyade tavzih edilerek yazılmış ve umumî heyet kararlarının da Ziraat bankası tasdikına konulması faydalı görülmüştür.

24 ncu maddede yazılı idare masraflarının ikraz yekûnune göre % 4 ü geçmemesi hakkındaki kayid idare noktasından mahzurlu olduğu ve gereğine göre bu gibi kayidlerin esas mukavele veya talimatnamelerle temini muvafık bulunduğuna cihetle bu madde kaldırılmıştır.

Madde 28 — Bu madde lâyihadaki 25 nci maddenin karşılığıdır.

İhtiyat akçesinin mümkün olduğu kadar çoğaltılması kooperatiflerin kuvvet ve istikrarı için lüzumlu görüldüğünden, (a) işaretile ortaklar ve ikraz edilen paralardan da % 1 nisbetinde bu ihtiyat arasına alınması hükmü konulmuştur.

Bundan başka ihtiyat akçesinin gelirlerinden ihtiyat ilâvesi icab eylediğinden (d) işaretli kısım da eklenmiştir.

Maddelerde geçen ihtiyat akçesinden maksad ihtiyat sermayedir.

Diğer değiştirmeler şekle aittir. Lâyihadaki 26 nci madde 32 numara ile aşağıya muvakkat maddeler arasına alınmıştır.

27 nci madde ise, lâyihada tesbit edilmeyen hususlar hakkında esas hükümlere gidilmesi zaten usul icabı olduğundan kaldırılmıştır.

Madde 29 — Kooperatiflerin teftiş ve murakabelerile idare ikraz ve istikraz işlerinde takib olunacak ana hatların İktisad vekâletince tayini lüzumlu görülmüş ve bu madde yeniden tanzim olunmuştur.

Madde 30 — Yeniden hazırlanmıştır. Kooperatifinden yapılması cihetine gidilmiş ve kayid in ve kooperatiflerini masraftan kurtarmak maksadile tescil işlerinin köylerde ihtiyar heyetleri tarafından yapılması cihetine gidilmiş ve kayid intizamsızlığına karşı tescilden sonra ilân hususu noterlere bırakılmıştır.

Tescil merasim ve şartlarına dair olan ticaret kanununun 501, 502, 48 nci maddeleri hükümlerinden istifade aynı maksadlardır.

Madde 31 — İcabında kooperatiflerle Ziraat bankası arasında orta bir teşekkül vazifesini görmek, ve mmtakaların hususiyetlerine ve işin ehemmiyetine göre kooperatiflerin kendi başlarına yapmayacakları işleri yapabilmek üzere İktisad vekâletinin tensibile mmtaka birlikleri kurulabilmesi esası kabul edilerek bu madde yeniden tanzim olunmuştur. Mmtaka birlikleri aynı zamanda mmtaka bankası vazifesini de görebilecektir.

Madde 32 — 26 nci madde şeklen değiştirilmiştir. Yalnız sahibi malûm olmayan veya ziraî kredi kooperatiflerine girmeyen kimselere aid bulunan paraların icabına göre Ziraat bankasına murakabe işlerine sarfolunabilmek üzere bu bankaya mal edilebilmesi hükmü ilâve olunmuştur.

Madde 33 — Lâyhada 7 numara ile yazılan maddenin hükümleri muvakkat maliyette olduğundan buraya alınmıştır.

1470 numaralı kanun mucibince teşekkül etmiş bulunan kooperatiflerin Ziraat bankasına karşı olan borçları esasen bir seneden fazla vadeye tâbi bulunmadığı cihetle bunlar hakkında muacceliyet hükmünün konulması mahzurlu görülmemiştir.

Esasen yeni hükümler kooperatifleri takviyeye yarayacak şekilde olduğu ve bu tesisler, sırf müstahsilleri himaye maksadile yapıldığı cihetle, intibak hususunun teşvik ve teyidi faildeli bulunmuştur. İntibak için konulan 3 aylık müddet ortaklar lehine olarak 6 aya çıkarılmıştır.

Madde 34 — Hükümetin gönderdiği lâyhanın 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası da muvakkat ve ayrı bir hüküm ifade ettiğinden buraya alınmıştır.

Satış kooperatiflerine girmek istemeyenler hakkında muacceliyet hükmünün tatbik olunmaması ve borçlarının ancak vadelerinde tahsil edilmesi muvafık olacağı düşünülerek bu maddede ayrıca bir fıkra eklenmiştir.

Madde 35 — Kooperatiflere girmelerinde mahzur görülen kimselerin, 1470 numaralı kanun hükümlerine göre teşekkül eden kooperatiflere girmiş bulunması ihtimaline karşı, bunların yeni teşekküllerde dışarıda kalmasını temin için bu madde yeniden hazırlanmıştır.

Madde 36 — 1470 numaralı kanun hükümleri haricinde, ticaret kanunu mucibince teşekkül etmiş bulunan ve ziraat işleri üzerine kredi ile iştigal eden kooperatiflerin de bu kanun hükümlerinden istifade etmeleri ve ziraî kredi kooperatifleri ile birleşebilmeleri maksadile bu madde yeniden tanzim olunmuştur. Burada birleşmeden maksad (fusyon) dur.

Madde 37 — Mevcud kooperatifler, borçlu olmak noktasından halen çok ehemmiyetli bir durumda bulduklarından bunlardan yeni hükümlere intibak edenlerin borçlarının tecili zarurî görülerek bu madde yeniden hazırlanmıştır.

Hukukî esasların da muhafazası düşüncesi maddenin tanziminde âmil olmuştur.

Adliye encümenine verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İk. E. Reisi	B. M. M.	Kâtib
Tekirdağ	G. Anteb	Niğde
Ş. Kesebir	Remzi	Dr. R. Ferid Talay
Ankara	Aydın	Edirne
E. Demirel	M. Topçuoğlu	Mecdi Boysan
Gazi Anteb	Giresun	Giresun
B. Kaleli	İ. Sabuncu	Muzaffer Kılıç
Gümüşane	İzmir	Kayseri
Edib Tör	Benal M. İstar	Süleyman
Konya	Samsun	Zonguldak
C. Tekin	A. Tunalı	R. Özdemiroğlu

Afyon Karahisar

Ziraî satış ve ziraî kredi kooperatiflerine aid kanunlar İktisad encümeninde ariz amik tetkik edildi ve yeni esaslar tesbit edildi. Bu kanunlar tecrübe mahiyetinde olan kanunlardır.

Buna dair mütaleam şudur:

Her ne kadar mevzubahs kanunlar büyük bir itina ile tetkik edilmişler ise de, tatbikatta bazı noksanlar ve bazı müşkülât meydana gelebilir.

Maksad, bir taraftan çiftçinin, zürram ve tüccarın işlerini intizam altına almak ve azamî teşhilât irae etmektir, diğer taraftan ana bankası olan Ziraat bankasının da menafiiini korumaktır. Bunların fevkinde hakem ve nâzım vazifesini görecek olan İktisad vekâletidir. Binaenaleyh, mevzubahs kanunların hükümleri tatbik edildiği zaman, her ne şekilde olursa olsun meydana çıkacak noksanların veya müşkülâtın vaktü zamanında önüne geçilmesi için, Ziraat bankası şubeleri tarafından, Ankara'daki merkezlerine bilâ teahhür raporlar gönderilmelidir, ve bu raporların bir sureti, derhal icabına bakılmak üzere, İktisad vekâletine tebliğ edilmelidir.

Her iki kanuna ilâve edilecek madde kanuniye teklifim berveçhi âtidir:

«İşbu kanunun maddeleri harfiyen tatbik edilirken, Ziraat bankasının hissettiği ve farkına vardığı noksanlar veyahud kooperatif birlikleri tarafından vukubulacak dilekler ve şikâyetler, Ziraat bankası merkezi tarafından derhal İktisad vekâletine tebliğ olunur».

Berc K. Türker

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Karar No. 32

Esas No. 1/90

12 - VI - 1935

Yüksek Başkanlığa

Ziraî kredi kooperatifleri hakkında Ekono - mi bakanlığınca hazırlanan lâyiha Adliye encü - menine verilmekle İktisad encümeninin lâyiha üzerindeki değişiklikleri esas tutularak Ekonomi Bakanı ve Ziraat bankası umum müdürüle bakan - lığın bu lâyiha için izahlarda bulunan erkânı hazır olduğu halde incelenerek okundu ve gere - ği görüşüldü:

Ulusta çiftçilerimizin üretim alanında fayda - lar elde edebilmeleri maksadile başka memleket - lerde olduğu gibi böyle bir sosyete kurulması - nın önemini encümen açık bir hakikat olarak görmüş ve buna dair bakanlığın mucib sebeplerini gösteren lâyihadaki mütalealarını onaylamıştır.

Encümenin lâyihanın maddeleri üzerinde ço - ğu yazılış tarzına aid değişikliklerden başka yap - tıklarının sebepleri aşağıda izah edilmektedir:

Lâyihanın üçüncü ve dördüncü maddesindeki (çiftçi ve büyük çiftçi) nin tariflerinin bu ka - nunda yer bulmasına lüzum görülmemiş ve ancak kooperatif ortaklarının vasıflarını sayarken (çiftçi) demeyi maksada yeter bulmuştur.

Encümen değişikliğine göre dördüncü mad - dede kooperatiflerin ne suretle kurulabileceğinin ayrı ayrı fıkralarda gösterilmiş ve ana mukave - lenamenin formül olarak bir defa için saptan - dıktan sonra bunun ortaklar tarafından imza olunarak Ziraat bankasıncı onaylanmasını ve Ekonomi bakanlığını onanımı açık olarak yaz - mıştır.

Dördüncü maddede ortakların kredi koope - ratiflerinden ne suretle çekilebilecekleri yazılı - dır. Burada sekiz seneden evvel ortaklıktan çıkmamak hükmünün kabulü bu sosyetelerin kökleşmesi bakımından yerinde bir hüküm gö - rülmüştür.

Yedinci maddede umumî hükümlerden ayrırı görülen iki hüküm vardır. Bunun biri koope - ratif ortaklarının hisselerinin başka biri için haczedilmemesidir ki, bu buçsuz soravlı olarak kurulması bu kanunla onaylanan kooperatif için ortakların ilgilerini kuvvetlendirmek ve bekle -

nen faydaları gerçekleştirmek için çok yerinde görülmüştür. İkincisi de ortaklık hisselerinin rehin sayılmasıdır ki, yukarıki sebeplerin aynı bunlar içinde vardır.

Ortakların ellerinde bulunan başka malları üzerinde her haktan üstün sayılacak bir imti - yaz kabulünü encümenimiz doğru bulmamış - tır. Ortağın soravı icabı olarak şahsî mallarına baş vurmak ihtiyacı olduğu zaman üçüncü şahısların haklarına dokunmamak üzere umumî hükümler dairesinde bu mallardan da koope - ratifin hakkını alabilmesi mümkündür. Teklif gi - bi mutlak bir imtiyaz tanındığı halde kredi ko - operatifine ortak olacaklarla kimsenin başka bir iş yapmaması ve ona itibar edilmemesi gibi or - tağı sıkıştırarak bir halin meydana gelmesi ih - timali vardır.

Ortaklara verilecek kazane payı ile üremler üzerinde, kooperatifin alacağı için bir ruçhan hakkı kabul edilmiş ve madde böylece yazılmış - tır.

Encümenin tertibine göre lâyihanın onuncu maddesinin son fıkrası silinmiştir. Çünkü kre - di ve satış kooperatifleri kanunlarına göre be - raber yürüyecek sosyeteler oldukları için satış kooperatifi olan yerde buna girmeyen kredi ko - operatifleri ortakları o kooperatiften çıkarıla - cıklarına ve ödelli bile olsa borçları hemen almaya göre kredi kooperatiflerinden çı - kanlar için onuncu maddede genel bir hüküm olarak kabul edilen bu kaydın maddede tek - rarına lüzum görülmemiştir.

Ölenlerle ortaklıktan çıkan veya çıkarılan - ların soravlarının ne kadar süreceğini gösteren dokuzuncu maddede meydana çıkacak zararın ancak iş yılının blângosu ile anlaşılacağından bundan itibaren iki yıl süreceği maddede yazıl - mıştır. İki yıl müddet ise zarar anlaşıldıktan sonra bunun kapatılması o zaman içinde müm - kün olacağından ortaklar hakkında da bir yön - den bu faydalı görülmüştür. On birinci madde - de kooperatiflerin asalet ve kefalet yönlerinden

alacakları hakkında tahsili emval kanununun tatbik edileceği hükmü encümen görüşmesinde derin incelenerek münakaşa edilmiştir.

Bu kanunla kurulması istenen kooperatiflerin ticaret kanununda genel hükümlere göre kurulacak kooperatiflerden ayrı olduğu ve bu sebeble özel usul ve hükümler korunması lüzumu meydanda olmakla beraber teminat sayılacak ve kooperatif asıgını iyice koruyacak hüküm konulduktan başka ancak Devlet borçları için tatbik edilen bir usulün kooperatifler için mutlak olarak tatbikına cevaz vermek hukukî prensib bakımından doğru olmayacağı açık bir hakikattir. Bu prensib bakanlıkta da teslim edilmekte olup yalnız üretmenlerin yanı başlarında, köylerinde kurulacak kooperatiflerin tutunabilmesi için alacakları hakkında formoliteye bağlı ve ulusta henüz köylerle kasabalar arasında çabuk, kolay ve ucuz gidip gelme vasıtaları mükemmel bulunmadığından kooperatifler için tahsili emval kanununun tatbikına yetge verilmesi faydalı olacağı encümenince ancak muvakkat bir hüküm olarak ve beş sene için ve haps hükmü müstesna olmak şartile onay bulunmuş ve Hükümetçe mutabık kalmarak bunu gösteren muvakkat madde kanunun sonuna konmuştur.

On ikinci maddede genel hükümlere aykırı olarak kooperatif ortaklarına hayvanlarile tarımsal üretim, araç ve ayaçlara ve ürünleri kooperatife karşı olan borç için rehiuli sayılmıştır. Bu maddelerin üçüncü şahıslar tarafından icra dairelerinde haczolunamayacağı maddede gösterilmiş, şu kadar ki, ürünlerin satış bedelinden ortağa verilecek para ile mal veya elinde bırakılacak ürünlerinin haczine bir mâni olmadıği ayrıca işaret edilmiştir.

Bu madde hükmünün tatbikatında zorluk çekilmemesi için her kredi kooperatifi kendi ortaklarının adı yazılı listeyi buldukları yerin icra dairesine bildirmesi de kooperatiflerin ödevi olarak gösterilmiştir.

O nüçüncü maddede ortakların ödevlerini gösteren ve bu kanunla rehin hükmünde bulunan şeyleri satmak veya sair surette elden çıkarmak gibi hallere karşı cezai bir müeyyide konması encümenince lüzumlu görülmüştür. Şu kadar ki emniyeti suüstimal suçu olarak Türk ceza kanununun 508 nei maddesine göre cezalandırılmak yolunda lâyhada konan hükmün bu iş

için tatbik edilmesini doğru bulunmuyarak özel bir hüküm olmak üzere bu kanunda ayrı bir ceza konması ve çabukluk için de bu cezanın kooperatifler tarafından gönderilecek bir yazı üzerine sulh mahkemelerince hükmedilmesi 13 nü maddeye konmuştur.

Kredi kooperatiflerince tutulacak kayidler ve defterler umumî hükümlerden istisna edilmiş ve bu sosyetelerin çiftçi köylü ile yakın değette bulunmalarından maddede yazılı olduğu üzere işlerine aid suç sayılan hareketlerinden dolayı Devlet memurları gibi ceza görmeleri hükmünün encümenimiz de yerinde bulmuştur. Bu kooperatiflerin yönetim kurullarından itibaren bütün işyarlarına bu kanunla verilen yetkenin ağır ceza korkusu altında bulundurulması lüzumlu sayılmıştır.

Lâyihanın bundan sonra gelen maddeleri içinde kooperatifin muhaberelerinden dolayı ücretinden muaf bulunmaları kaydi, resmî dosyalar için bile son zamanda çıkan bir kanunla muafiyet kaldırılmış olduğundan burada da buna dair olan fıkra silinmiştir.

Noterlerin resmî harç almaması esasını encümenimiz onaylamışsa da noterlerin aldıkları (ücreti adil) denilen ve sırf kendilerinin masraf ve geçimleri karşılığı olan haklarına dokunulması doğru görülmemiş ve bu cihet lâyhada işaret olunmuştur.

Kanunun hükmü yürümeğe başlayacağı vakit belli bir gün olması satış kooperatifleri kanununda aynı günde tatbik olunabilmesi için lüzumlu görülmüş ve madde böylece yazılmıştır.

Adliye encümenince oybirliğiyle yapılan ve sebeplerinin özü yukarıda izah edilen bu lâyiha havale edilen diğer encümenlere verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ad. Eu. Reisi	M. M.	Kâtib
Çorum	Kocaeli	Trabzon
Münir Çağıl	Salâh Yargın	R. Karadeniz
Aza	Aza	Aza
Konya	Bursa	Kayseri
Ali Rıza Türel	Sadettin F. Talay	H. F. Perker
Aza		Aza
Erzurum		Yozgad
Fuad Silmen		Emin Draman
Aza		Aza
Balıkesir		Kocaeli
O. Nijazi Burcu		R. Akca

Ziraat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Ziraat encümeni

Karar No. 14.

Esas No. 1/90

12 - VI - 1935

Yüksek Başkanlığa

Tarım kredi kooperatifleri için Ekonomi bakanlığına hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetinin 28 - V - 1934 toplantısında Kamutaya sunulması kararlaştırılan ve encümenimize gönderilen kanun lâyihası Ekonomi bakanı ve uzmanı hazır bulunduğu halde okunmuş görüşüldü.

Çiftçilerimizi tefecilerden kurtaran, çiftçilerin kredi ihtiyacını sağlayan ve ürünlerinin borç basması altında satılmak durumundan kurtaran ve dolayısıyla malının değer paha ile satılmasına yardım eden, birlikte çalışma alışkanlığını uyanıduran ve satış kooperatiflerinin kurulmasına doğru temelli yollar açan sonuç olarak köylü ve çiftçilerimizin üretim hayatında önemli bir gelişme yaratan bu kanun lâyihasını encümenimiz çok yerinde ve faydalı bulmuş ve sevinçle karşılamıştır.

Bu lâyihada Adliye encümeninin değişikleri esas tutularak ufak değişiklikler yapılmış, yalnız tahsili emval kanununun tatbikine yetke veren ve İktisad encümenince de kabul edilen hükümleri, çiftçilerin borcu aşacak kadar masraflara katılmamaları ve bir çok harçlardan kurtulmaları ve bu kooperatiflere borçlarını vaktinde ödemeğe alışmaları bakımından, encümenimiz yerinde görerek Adliye encümeninin beş sene için koyduğu muvakkat hükmü onanmıştır.

Çiftçinin başka yerlere, tefecilere baş vurmamasına yer bırakmamak ve kredi kooperatiflerinin alacaklarını sağlamlaştırmak üzere lâyihada İktisad encümeninin de kabul ettiği kredi kooperatiflerinin alacakları için olan ayırd hakkını yerinde bulmuş ve yalnız tarım kredi kooperatifleriyle Ziraat bankası arasında olan yazışma ve para göndermenin parasız yapılmasını bu kooperatiflere ön vermek ve masraflarını azaltmak bakımından faydalı görerek encümen maddeleri ona göre kabul etmiştir. Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ziraat E. Reisi	M. M.	Kâ.
<i>R. Köken</i>	<i>Y. Özey</i>	
Aza	Aza	Aza
Seyhan		Maras
<i>Tevfik Taraman</i>	<i>Kuzay</i>	<i>N. Ural</i>
Aza	Aza	Aza
<i>M. Eken</i>	<i>S. Şerif Eken</i>	<i>R. Bele</i>
Aza	Aza	Aza
		Bolu
<i>R. Selçuk</i>	<i>C. Oral</i>	Tahsili emval kanununun tatbiki hükümlerine muhalifim.
		<i>Şükrü Gülez</i>

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Karar No. 130
Esas No. 1/90

12 - VI - 1935

Yüksek Reisliğe

Tarım kredi kooperatifleri hakkında olup İktisad. Adliye ve Ziraat encümenlerinin mazbatalarile birlikte encümenimize verilen kanun lâyihası İktisad vekâletinin salâhiyettar zatleri hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

Encümenimiz lâyihayı Ziraat komisyonunun en son olarak hazırladığı şekle göre tetkik ve müzakere etti.

Yapılan müzakere neticesinde Ziraat encümenince hazırlanan lâyihanın 11, 13 ve 22 nei maddeleri Adliye encümeninin değıştirdiğı şekilde ve diğeri maddeleri ile Adliye encümeninin muvakkat (B) maddesi aynen kabul edildi.

Müstacelen müzakeresi dileğile Umumî He-

yetin tasvibine konmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu. .

Reis	Reis V.	Bu M. M.
Burdur	Isparta	Manisa
<i>M. Ş. Özkan</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>T. Türkoğlu</i>
Kâtib		
İstanbul	Çorum	Diyarbakır
	<i>Dr. M. Cantekin</i>	<i>R. Bekil</i>
İzmir	Kayseri	Muş
<i>H. Çakar</i>	<i>N. Kerven</i>	<i>Ş. Çiloğlu</i>
Sivas	Yozgad	Trabzon
<i>Remzi Çiner</i>	<i>S. İçöz</i>	<i>Sırrı Day</i>
Gümüşane		
<i>Durak Sakarya</i>		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Çiftçiler hakkında kredi kooperatifleri teşkili hakkında kanun lâyhası

MADDE 1 — Bu kanunda yazılı hükümlerden istifade edebilmek üzere, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankası kanununun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı (Çiftçi) ve (Büyük çiftçi) sıfatını haiz bulunanlar, aralarında, gayrimahdut ve müteselsil mesuliyetli zirai kredi kooperatifleri teşkil edebilirler. Bu nevi kooperatifler Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının göstereceği mahallerde İktisat vekâletinin tasvibi ile kurulur.

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Zirai kredi kooperatifleri kanunu lâyhası

MADDE 1 — Bu kanunda yazılı hükümlerden istifade etmek üzere 3 ncü ve dördüncü maddelere göre, çiftçi veya küçük çiftçi sıfatını haiz bulunanlar, aralarında gayrimahdut ve müteselsil mesuliyetli zirai kredi kooperatifleri kurabilirler.

Kooperatif ortaklarının ürünleri üzerinde ticaret veya komusyonculuk yapanlar, faizle nakten veya aynen kredi verenler bu kooperatiflere giremezler.

MADDE 2 — Zirai kredi kooperatiflerinin kurulacağı yerler, Türkiye Ziraat bankasının teklifi veya alakalıların müracaati üzerine İktisad vekâletince tayin olunur.

MADDE 3 — Ziraati meslek edinip kendisinin ve ailesinin geçimini temin maksadile ziraatin her hangi bir şubesinde bizzat veya ailesi efradile birlikte çalışan kimselere bu kanuna göre çiftçi denir. Aile efradının azlığı veya hastalığı gibi zaruri vaziyetlerde işçi kullanmak, çiftçi ailesinin geçimini artırmak maksadile ziraat faaliyetile birlikte veya ziraat çalışma mevsimleri dışında küçük sanatlar gibi diğer tali işlerle de uğraşmak birinci fıkrada yazılı esaslar dahilinde olmak şartile çiftçilik sıfatının iktisabına mâni değildir.

MADDE 4 — 3 ncü maddede yazılı evsaf ve şeraiti haiz olmaksızın çiftçilikle işgal eden ve zirai istihsalâtının geliri bir çiftçi ailesi geçiminin üstünde bulunan çiftçilerle, büyük arazi sahiblerine bu kanuna göre büyük çiftçi denir.

ADLIYE ENCÜMENİNİN
DEĞİŞTİRİŞİ

*Tarım sal kredi kooperatifleri
kanunu lâyhası*

MADDE 1 — Bu kanunda yazılı hükümlerden fayda görmek üzere çiftçiler aralarında bucu olmayan ve zincirleme sorumlu tarımsal kredi kooperatifleri kurulabilirler.

Kooperatif ortaklarının ürünleri üzerinde tecim veya komusyonculuk yapanlar, üremle para veya mal olarak kredi verenler bu kooperatiflere giremezler.

MADDE 2 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin kurulacağı yerler Türkiye Ziraat bankasının önergesi veya ilgililerin baş vurması üzerine Ekonomi bakanlığınca tayin olunur.

MADDE 3 — Bu kanunda yazılı tarımsal kredi kooperatiflerinin ortaklarının imzalayacakları sosyete, ana mukavelenamesinin formülü Ziraat bankası tarafından hazırlanarak Ekonomi bakanlığının onamasından sonra İcra vekilleri Heyetinin kararı ile saptanır.

Bu formülde yazılı hükümlerin değiştirilmesi de o yoldan yapılır.

MADDE 4 — İkinci maddeye göre tayin edilen yerlerde tarımsal kredi kooperatiflerinin kurulması için :

a - En az otuz ortak bulunması,

b - Üçüncü maddede yazılı formül dairesinde ana mukavelenemenin ortaklar tarafından imzalanmış olması,

c - Ana mukavelenemenin - Türkiye Ziraat bankasıncı onaylandıktan sonra - Ekonomi

ZİRAAT ENCÜMENİNİN
DEĞİŞTİRİŞİ

*Tarım kredi kooperatifleri
kanunu lâyhası*

MADDE 1 — Bu kanunda yazılı hükümlerden faydalanmak üzere çiftçiler aralarında bucu ve zincirleme sorumlu Tarım kredi kooperatifleri kurulabilir.

Kooperatif ortaklarının ürünleri üzerinde tecim veya komusyonculuk yapanlar, üremle para veya mal olarak kredi verenler bu kooperatiflere giremezler.

MADDE 2 — Tarım kredi kooperatiflerinin kurulacağı yerler, Türkiye Ziraat bankasının önergesi veya ilgililerin baş vurması üzerine Ekonomi bakanlığınca belli edilir.

MADDE 3 — Bu kanunda yazılı tarım kredi kooperatiflerinin ortaklarıncı imzalanacak sosyete ana mukavelenamesinin formülü, Ziraat bankasıncı hazırlanarak Ekonomi bakanlığının onamasından sonra İcra Vekilleri Heyetince onaylanır. Bu formülde yazılı hükümlerin değiştirilmesi o yoldan yapılır.

MADDE 4 — İkinci maddeye göre belli edilen yerlerde tarım kredi kooperatiflerinin kurulması için :

a - En az 30 ortak bulunması,

b - Üçüncü maddede yazılı formüle göre ana mukavelenemenin ortaklarca imzalanmış olması,

c - Ana mukavelenemenin Türkiye Ziraat bankasıncı onaylandıktan sonra Ekonomi ba-

BÜTÇE ENCÜMENİNİN
DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 2 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 3 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 4 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 2 — Bu kanunda yazılı gayrimahdut ve müteselsil mesuliyetli zirai kredi kooperatiflerinin ortakları tarafından imza edilerek şirket esas mukavelenamesinin formülü, bir defaya mahsus olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankası tarafından hazırlanarak, İktisat vekâletinin tasvibi ile İcra Vekilleri Heyetinin tasdikına arz olunur. İşbu mukavele nümunesinde yazılı şartların ve hükümlerin değiştirilmesi aynı suretle icra olunur.

MADDE 3 — Zirai kredi kooperatifleri köylerde en az otuz, kasaba ve şehirlerde en az altmış ortak tarafından kurulabilir. Kooperatifi kurmak için ikinci maddede yazılı esas mukavelenamenin ortaklar tarafından imza edilmesi ve bu imzalı mukavelenamenin Türkiye Cumhuriyeti ziraat bankasıca tasdik ve İktisat vekâletince tasvip edilmiş olması lâzımdır.

MADDE 4 — Ortaklık hissesi, her mntaka için ayrı ayrı Ziraat bankasıca tesbit edilmek üzere en aşağı 15 lira olup dörtte biri giretken ve mütebakisi de altı senede ve senelik müsavi

MADDE 5 — Bu kanunda yazılı zirai kredi kooperatiflerinin ortakları tarafından imza edilecek şirket esas mukavelenamesinin formülü, bir defaya mahsus olmak üzere, Ziraat bankası tarafından hazırlanarak İktisat vekâletinin tasvibi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile tesbit olunur. İşbu formülde yazılı hükümlerin değiştirilmesi aynı suretle yapılır.

MADDE 6 — Zirai kredi kooperatifleri en az otuz ortak tarafından kurulabilir. Kooperatifi kurmak için 5 nci maddede yazılı esas mukavelenamenin ortaklar tarafından imza edilmesi ve bu imzalı mukavelenamenin Türkiye Ziraat bankasıca tasdik ve İktisat vekâletince tasvip edilmiş olması lâzımdır.

MADDE 7 — Zirai kredi kooperatiflerinin sermayeleri, ortakların taahhüd edecekleri ortaklık hisselerinden toplanır. Bu sermayenin asgarî haddi, ile kooperatifin teşekkül edebil-

Ad. E.

bakanlığı tarafından onanmış olması şarttır.

MADDE 5 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin kapitalleri ortakların yükenecekleri ortaklık paylarından toplanır.

Kooperatifin kurulabilmesi için ödenmesi lüzumlu olan en az kapital miktarı ile ortaklık payının tutarı ve bunların ödenme şekilleri ve ortakların istekleri üzerine kendileri için kararlaşıacak kredi ile denkli olmak üzere yükenecekleri payların miktarı kooperatifin çalışacağı alanın ekonomik durumuna göre ana mukavelename ile saptanır.

Ortağın bu kredisi arttıkça yükeneceği pay sayısı da o kadar artar. Ancak bu ortaklık paylarının tutarı bin beş yüz lirayı geçemez.

MADDE 6 — Sekiz yıl ortaklık yaptıktan sonra tarımsal kredi kooperatiflerinden çıkan ortaklarla bulunduğu kooperatif bölgesinden başka yere taşınmak veya o bölgede tarımsal üretim işinden çekilmek dolayısıyla bu vakti doldurmadan çıkan ortaklara ortaklık payları üremleriyle birlikte geri verilir.

Sekiz yıl ortaklık yaptığı halde yükendiği ortaklık payının tümünü ödemediği veya sekiz yılı doldurmadan çıkan ortakların ortaklık paylarından ödedikleri geri verilmez. Bu paralar yedek akçeye maledilir.

MADDE 7 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin ortaklık payları ortakların kooperatiften başkasına olan borçları için

Zr. E.

kanlığı tarafından kabulü şarttır.

MADDE 5 — Tarım kredi kooperatiflerinin kapitalleri ortakların yükenecekleri ortaklık paylarından toplanır.

Kooperatifin en az kapitali ile bunun kurulabilmesi için ödenmesi lüzumlu olan miktarı ortaklık payının tutarı, bunların ödenme şekilleri ve ortakların istekleri üzerine kendileri için kararlaşıacak kredi ile denkli olmak üzere yükenecekleri payların miktarı kooperatifin çalışacağı alanın ekonomik durumuna göre ana mukavelename ile saptanır.

Ortağın 16 ncı maddeye göre alabileceği bu kredi arttıkça yükeneceği pay sayısı de o kadar artar. Ancak bu ortaklık paylarının tutarı bin beş yüz lirayı geçemez.

MADDE 6 — Sekiz yıl ortaklık yaptıktan sonra tarım kredi kooperatiflerinden çıkan ortaklarla bulunduğu kooperatif bölgesinden başka yere taşınmak veya o bölgede çiftçilikten vazgeçmek sebepleriyle bu vakti doldurmadan çıkan ortaklara ortaklık payları üremleriyle birlikte geri verilir.

Sekiz yıl ortaklık yaptığı halde yükendiği ortaklık payının tamamı ödemediği veya sekiz yılı doldurmadan çıkan ortakların ortaklık paylarından ödedikleri geri verilmez. Bu paralar yedek akçaya mal edilir.

MADDE 7 — Tarım kredi kooperatiflerinin ortaklık payları ortakların kooperatiften başkasına olan borçları için haczo-

B. E.

MADDE 5 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 6 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 7 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Hü.

İk. E.

taksitlerle ödenir. Bu kanun meriyetinden evvel teşekkül etmiş ziraî kredi kooperatiflerinin taksitleri de bu hükümler dairesinde istifa olunur.

Sekiz sene ortaklık yaptıktan sonra ziraî kredi kooperatifinden her ne suretle olursa olsun ayrılan ortağa veya nakli mekân ıstırarile bu müddeti doldurmadan ayrılan ortaklara, ortaklık hissesinin yalnız tediye edilen kısmı iade olunur.

MADDE 5 — Ziraî kredi kooperatif ortaklık hisselerini ve bu hisselerle verilecek faizleri başkasına terhin edemezler ve satamazlar. Bu hükme muhalif olarak yapacakları rehin ve satış akitleri hükümsüzdür. Ziraî kredi kooperatifleri ortaklarının ortaklık hisseleriyle verilecek faizler, ortakların ziraî kredi kooperatifinden başka alacaklıları tarafından haczedilemez.

MADDE 6 — «Ziraî satış kooperatifleri» teşekkül eden yerlerde ziraî kredi kooperatiflerine ortak olabilmek için kooperatifin mntakasında faaliyette bulunan ziraî satış kooperatiflerine iştirak etmiş bulunmak meşruttur.

Bu kanunun neşri tarihinden evvel teşekkül eden ziraî kredi kooperatiflerine dahil bulunanlar da mntakalarında ziraî satış kooperatifleri teşkil edilince en çok üç ay içinde bu teşekkülere girmeğe mecburdurlar. Bu müddet içinde ziraî satış kooperatiflerine girmeyenler mensup buldukları ziraî kredi kooperatiflerinden çıkarılırlar.

MADDE 7 — Ziraî kredi kooperatifleri hakkındaki 5 - VI - 929 tarih ve 1470 numaralı kanun mülğadır. Mezkûr kanun hükümlerine tev-

mesi için tediyesi zarurî olan miktarı, bir ortaklık hissesinin tutarı ve ödenme şekilleri ve ortakların istekleri üzerine kendileri için tesbit olunacak kredi ile mütenasib olmak üzere taahhüd edecekleri hisse miktarı, kooperatifin çalışacağı sahanın ekonomik vaziyetine göre esas mukavelename ile tesbit olunur. Ortağın bu kredisi artıkca taahhüd edeceği hisse adedi de o nisbette artar. Ancak bu ortaklık hisselerinin tutarı 1 500 lirayı geçemez.

MADDE 8 — Sekiz sene ortaklık yaptıktan sonra ziraî kredi kooperatiflerinden çıkan ortaklarla mekân değiştirmek veya ziraî istihsal sahasından çekilmek dolayısıyla bu müddeti doldurmadan çıkan ortaklara, ortaklık hisseleri faizleriyle birlikte geri verilir.

Sekiz sene ortaklık yaptığı halde taahhüd ettiği ortaklık hissesini tamamiyle ödemedi veya sekiz seneyi doldurmadan çıkan ortakların ortaklık hisselerinden ödedikleri miktar geri verilmez ve ihtiyat akçeye mal edilir.

MADDE 9 — Ziraî kredi kooperatifleri ortaklarının ortaklık hisseleriyle bu hisselerle verilecek faizler, ortakların kooperatifden başkasına olan borçları için haciz edilemez. Bunlar kooperatife rehin edilmiş sayılır. ve hiç bir suretle ortaklar tarafından satılmaz.

MADDE 10 — Ziraî satış kooperatifleri kanununa göre satış kooperatifi teşekkül eden yerlerdeki ziraî kredi kooperatiflerinin ortakları, bu ziraî satış kooperatifine de ortak olmağa mecburdurlar.

Ziraî satış kooperatifine girmeyen ortaklarla bu satış kooperatifinden çıkan veya çıkarılan ortaklar mensup oldukları ziraî kredi kooperatifinden de çıkarılırlar (ve ziraî kredi kooperatifine olan borçları muacceliyet kesbederi).

Ad. E.

haczolunamaz. Bunlar kooperatife rehin edilmiş sayılır ve hiç bir surette ortaklar tarafından satılamaz.

Ortaklara verilecek kazanç ve üremler üzerinden kooperatifin kendi alacakları için rüçhan hakkı vardır.

MADDE 8 — Tarımsal satış kooperatifleri kanununa göre satış kooperatifleri kurulmuş olan yerlerde tarımsal kredi kooperatiflerinin ortakları satış kooperatifine de ortak olmak yükümlüdürler.

Satış kooperatifine girmeyen ortaklarla bu satış kooperatifinden çıkan veya çıkarılan ortaklar kredi kooperatifinden de çıkarılırlar.

MADDE 9 — Ölen, ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortakların ayrıldıkları yıl için yapılacak blâncoya göre gerçekleşecek zararlardan soravları bu yıl sonundan başlamak üzere iki yıl sürer.

MADDE 10 — Bir ortağın tarımsal kredi kooperatifinden çıkması veya çıkarılması halinde kooperatife olan borçlarının ödelliği kalkar.

Zr. E.

lunamaz. Bunlar kooperatife rehnedilmiş sayılır ve hiç bir surette ortaklar tarafından satılamaz.

Ortaklara verilecek kazanç ve ürünler üzerinden kooperatifin kendi alacakları için rüçhan hakkı vardır.

MADDE 8 — Tarım satış kooperatifleri kanununa göre satış kooperatifleri kurulan yerlerde tarım kredi kooperatiflerinin ortakları satış kooperatiflerine de ortak olmak yükümlüdürler.

Satış kooperatifine girmeyen ortaklarla bu satış kooperatifinden çıkan veya çıkarılan ortaklar kredi kooperatifinden de çıkarılırlar.

MADDE 9 — Ölen, ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortakların ayrıldıkları yıl için yapılacak blâncoya göre gerçekleşecek zararlardan soravları bu yıl sonundan başlamak üzere iki yıl sürer.

MADDE 10 — Bir ortağın tarım kredi kooperatifinden çıkması veya çıkarılması halinde kooperatife olan borçlarının ödelliği kalkar.

B. E.

MADDE 8 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 9 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 10 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Hü.

fikan teşekkül etmiş bulunan gayri mahdut veya mahdut mesuliyetli ziraî kredi kooperatifleri, teşekküle mütedair merasimi tekrar ifaya lüzum kalmadan, bu kanun hükümlerine uygun bir şekilde teşekkül etmiş addolunurlar. Şu kadar ki: teşekkül merasimine mütedair hususların gayrisinde bu kanun neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında bu kanun hükümlerine intibaka ve bu kanunda yazılı hükümlere uygun (gayri mahdut ve müteselsil mesuliyetli kooperatif) şekline inkilâba mecburdurlar. Bu mecburiyeti ifa etmeyenlerin Türkiye Ziraat bankasına karşı olan borçları muacceliyet kesbederek tasfiyeye tâbi tutulur ve haklarında ticaret kanununun kooperatifler hakkındaki umumî hükümleri tatbik olunur.

MADDE 8 — Ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortakların bu tarihe kadar şirket muamelâtından tevellüt edecek mesuliyeti, şirketten alâkasını kestiği tarihi takip eden senenin hitamından itibaren iki sene devam eder. Ölen ortakların mirasçıları hakkında aynı hükümler tatbik olunur.

İk. E.

MADDE 11 — Ölen, ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortakların kooperatif muamelelerinden doğacak mesuliyetleri, kooperatiften ayrıldıktan sonra yılm sonundan itibaren iki yıl devam eder.

Ad. E.

Zr. E.

B. E.

MADDE 11 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin alacakları için köy ihtiyar kurullarınca veya noterlerce imzası tasdik edilmiş olan senedler icra ve iflâs kanununun 38 nci maddesinde yazılı belgeler hükmündedir ve ödellerinde protestoya tâbi değildir.

MADDE 11 — Ortakların tarım kredi kooperatiflerine asalet veya kefillik yönünden borçları, tahsili emval kanununun hapisten başka olan hükümlerine göre bütün mallarından ayırtlı olarak alınır. Tarım kooperatiflerinin bu ayırtı vergi borçları dışında başkaca ayırtlı hakların üstünde tutulur.

Tarım kredi kooperatifi idare meclislerinin tahsili emval kanununa dayanarak gösterecekleri yazılı istekler hakkında üç gün içinde tahsili emval kanunundaki kurullarca karar verilir.

Tarım kredi kooperatiflerinin verdikleri krediden doğacak alacakları, ilâm almağa bağımlı değildir.

Bu alacaklar, Türkiye Ziraat bankasına geçtiği takdirde, banka, hem ortaklar, hem de tarım kredi kooperatiflerindeki alacağını gene tahsili emval kanununa göre alır.

Tahsili emval kanununa göre toplanan paradan % 3 e kadar bir para borçludan alınarak almışta çalışanlara verilebilir.

MADDE 11 — Adliye encümeninin maddesi aynen

Hü.

1k. E.

MADDE 9 — Bir ortağın ziraî kredi kooperatifinden çıkması veya çıkarılması halinde kooperatife olan borçları muacceliyet kesbeder.

MADDE 12 — Bir ortağın, ziraî kredi kooperatifinden çıkması veya çıkarılması halinde kooperatife olan borçları muacceliyet kesbeder.

MADDE 10 — Ortakların ziraî kredi kooperatiflerine esaleten veya kefaleten olan borçları tahsili emval kanununa tevfikân her nevi mallarından imtiyazlı olarak tahsil edilir. Ziraî kredi kooperatiflerinin bu kanunî imtiyazı diğer bilûmum imtiyaz haklarına tekaddüm eder.

Ziraî kredi kooperatifinin tahsili emval kanununa tevfikân yapacağı takibat talepleri meclisi idaresinin tahriri talebi üzerine tahsili emval kanununun tayin eylediği heyetler tarafından müracaat tarihinden itibaren üç gün içinde karar altına alınır. Ziraî kredi kooperatiflerinin yapmış oldukları ikrazlardan mütevellit alacakları ilâm istihsaline hacet kalmaksızın icra daireleri veya ziraî kredi kooperatifinin paraya vaziyet etmeğe mezun memur ve tahsildarı marifetile tahsili emval kanunu ahkâmına tevfikân

MADDE 13 — Ortakların ziraî kredi kooperatiflerine esalet veya kefalet yönünden borçları tahsili emval kanununa göre bütün mallardan imtiyazlı olarak tahsil edilir. Ziraî kredi kooperatiflerinin bu imtiyazı diğer imtiyaz haklarına tekaddüm eder.

Ziraî kredi kooperatiflerinin tahsili emval kanununa göre yapacağı takibat istekleri, idare meclisinin kararma dayanan yazılı müracaat üzerine tahsili emval kanununun tayin eylediği heyetler tarafından, müracaat tarihinden itibaren üç gün içinde, karar altına alınır. Ziraî kredi kooperatiflerinin yapmış oldukları ikrazlardan mütevellid alacakları, ilâm istihsaline tâbi değildir.

Bu alacaklar, Türkiye Ziraat bankasına devredildiği takdirde, Banka gerek ortaklar, gerek

Ad. E.

Zr. E.

B. E.

MADDE 12 — Kredi kooperatifleri ortaklarının ürünleri ve hayvanlarile tarımsal üretim yaraçları üzerinde bu kooperatiflerin saltın rehin hakları vardır. Bunlar üçüncü şahıslar tarafından haczedilemez.

Tarımsal satış kooperatifleri olan yerlerde bu kooperatiflerin elinde bulunan ortakların ürünleri üçüncü şahısların alacağı için icra dairelerince doğrudan doğruya haczedilemez. Ancak satış kredi kooperatifinin alacağından artacak para ile ortağa olduğu gibi verilecek veya elinde bırakılacak ürünler haczolunabilir.

Tarımsal kredi kooperatifleri bütün ortaklarının adlarının listesini buldukları yerin icra dairesine bildirirler.

MADDE 13 — Tarımsal satış kooperatifi bölgesinde bulunan kredi kooperatiflerinin ortakları satış kooperatifin kurulmasının esası olan satacağı bütün ürünlerini bu satış kooperatifine teslim yükümlüdürler. Bu ürünler dışında kalan ürünlerini ortak oldukları kredi kooperatiflerinin yazılı iznini almadan satamazlar.

Tarımsal kredi kooperatiflerinin bölgesinde satış kooperatifini yoksa ortaklar kredi kooperatifinin yazılı iznini almadıkça ürünlerini satamazlar.

Yukarıki fıkralar hükmüne

Alınç için yapılacak zarurî masraflar da bu % 3 içindedir. Başkaca hiç bir para almamaz.

Ortakların imzasile tarım kredi kooperatiflerine verilecek emre yazılı senetler protostoya bağlı değildir.

MADDE 12 — Tarım kredi kooperatifleri ortaklarının bütün ürünleriyle, hayvanları, tarımsal üretim yaraçları üzerinde bu kooperatiflerin saltık rehin hakları vardır. Bunlar üçüncü şahıslar tarafından haczedilemez.

Tarım satış kooperatifleri olan yerlerde bu kooperatiflerin elinde bulunan ortakların ürünleri üçüncü şahısların alacağı için icra dairelerince doğrudan doğruya haczedilemez. Ancak tarım kredi kooperatifinin alacağından artacak para ile ortağa olduğu gibi verilecek veya elinde bırakılacak ürünler haczolunabilir.

Tarım kredi kooperatifleri bütün ortaklarının adlarını listesini buldukları yerin icra dairesine bildirirler.

MADDE 13 — Tarım satış kooperatifi bölgesinde bulunan kredi kooperatiflerinin ortakları satış kooperatifin satışını yacağı bütün ürünlerini bu satış kooperatifine teslim yükümlüdürler. Bu ürünler dışında kalan ürünlerini ortakları kredi kooperatiflerinin yazılı iznini almadan satamazlar.

Tarım kredi kooperatiflerinin bölgesinde satış kooperatifini yoksa ortaklar tarım kredi kooperatifinin yazılı iznini almadıkça ürünlerini satamazlar.

Yukarıki bölekler hükmüne aykırı harekette bulunanlar kre-

MADDE 12 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 13 — Adliye encümeninin maddesi aynen

tahsil olunur.

Bu alacaklar Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına devredildiği takdirde banka gerek ortaklar gerek ziraat kredisi kooperatifi amması-
tindeki alacağını beza tahsili esaslı kaime ile tevfikân tahsil eder. Tahsilâtın yitiren ilam ile tahsilâtta hizmetli deftercılara tevzi olunur. Tevzi olunacak miktar öncelikle her birer birer tahsil edilir. Ortakların, muzaahâre ve kredisi kooperatiflerine verilecek suret miktarları kente-
ler protestoya tâbi değildir. Bu senedeğin hükmü ile mesullerine karşı mütareka hükmü esenendir.

MADDE 11 — Ziraat kredisi kooperatifinin ne-
tadaki alacağını her biri için bütün ziraat mah-
sülleri, hayvanatı ziraat istihsal vasıtasıyla üzerin-
de ziraat kredisi kooperatifine karşı olan hak-
ları vardır.

Ortağa ait ve ziraat kredisi kooperatifinin
üzerinde kamui rehlin tasarrufu hâk tetaadında
her hangi bir mal icra daireleri tarafından sale-
hsıra icra daireleri satış hükmüne nâk önce
ziraat kredisi kooperatifine muamelesine, ayrimak-
la mükelleftirler. Ziraat kredisi kooperatifleri bir-
tin ortakların listesinde mensup oldukları icra
dairelerine tevdi ederler.

MADDE 12 — Ziraat kredisi kooperatif ortak-
ları istihsal edecekleri her nevi ziraat mahsülleri-
ni mensup buldukları ziraat satış kooperatifle-
rine satmağa mecburdurlar. Ziraat satış kooper-
atiflerinden çıkan veya çıkarılan ortakların ziraat
kredisi kooperatifine karşı olan hakları mevzi-
liyet kesbeder ve kendileri kredi kooperatifine
den de çıkarılır.

Mıntakada ziraat satış kooperatifi yoksa ziraat
kooperatifi ortağı mahallerinin mensup bulunduğu

ziraat kooperatifi mahallerine alacağını yine
ilk önce mevzi mahallerine göre tahsil eder.

Tahsili esaslı kaime ile tevzi yapılır tahsil-
atında % 4 vade kesinti her mevzi mahallerden tah-
sil edilecek her bir mahallerden tahsil edilmeyenlere
verilebilir. Tahsilatın yapılmadık zaman mesaf-
liğin her % 2 vade kesintidir.

Ortakların muvazâre ve kredisi kooperatifle-
rine verilecek suret miktarları senediler prota-
kole tâbi değildir. Bu senedeğin hükmü ile mesullerine
karşı mütareka hükmü esenendir.

MADDE 13 — Ziraat kredisi kooperatifinin or-
takları alacağını her biri için bütün mahsülleri,
hayvanatı ve ziraat istihsal vasıtasıyla üzerin-
de ziraat kredisi kooperatifine karşı olan hakları
vardır.

Ziraat kredisi kooperatiflerinin üzerinde kamui
rehlin tasarrufu hâk tetaadında her hangi bir
mal icra daireleri tarafından satış hükmüne nâk önce
ziraat kredisi kooperatifine muamelesine, ayrimak-
la mükelleftirler.

Ziraat kredisi kooperatifleri bütün ortaklarının
listesinde mensup oldukları icra dairelerine tevdi
ederler.

MADDE 14 — Ziraat satış kooperatifine bir-
tin ortakların listesinde mensup oldukları icra
dairelerine tevdi ederler. Ziraat kredisi kooperatifinin or-
takları, satış kooperatifinin mevzi mahallerine ve diğer mahallerin-
de bu satış kooperatifine evliye mecburdur-
lar. Bu mahallerde bulunan mahsülleri
mensup oldukları icra daireli kooperatifine ya-
vuz izni ile tevdi ederler.

Ziraat kredisi kooperatifinin mintakasında ziraat
satış kooperatifi yoksa ortaklar ziraat kredisi koo-

Ad. E.

aykırı hareketle hüsnemalar kredis ve satış kooperatiflerinden yazılacak bütük üzerine sulh mahkemelerince bir aydan bir seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

MADDE 14 — Kooperatife olan borçlarını gününde ödeme yen ve kendileriyle kefillerinin haczolanabilecek taşıklı malları bulunmayan ortakların taahhüs mallarına baş vurulur. Kooperatif bu taahhüs malları sattırabileceği gibi satırmayıb keufi ne ipotek yapılmasını da istayebilir.

Borcunu satılan mal borcu yetmezse veya ipotek edilen taşısız mal borcu karplanmazsa kefillin taşısız malına da aynı muamele yapılabilir.

Borcunu satılan taşısız malları kooperatif kendi üzerine alabilir. Şu kadar ki bu işinde böylece üzerine geçen mal başkasına satamaz ve bu vakit içinde kooperatife alacağı ürom ve masraflarında birlikte ödenirse o taşısız mal mahibine geri verilir.

MADDE 15 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin para ve malları ve bilanço, zabıtname, rapor ve diğer bütün evrak, defterler ve belgeleri üzerinde suç işleyen yönetim ve kontrol kurulları başkan ve üyeleri ile işyurları ve ekasperleri bu suçlarından dolayı Devlet memurları gibi ceza görürler.

Zir. E.

di ve satış kooperatiflerinde yapılacak bütük üzerine sulh mahkemelerince bir aydan bir seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

MADDE 14 — Kooperatife olan borçlarını gününde ödeme yen ve kendileriyle kefillerinin haczolanabilecek taşıklı malları bulunmayan ortakların taahhüs mallarına baş vurulur. Kooperatif bu taahhüs malları sattırabileceği gibi satırmayıb keufi ne ipotek yapılmasını da istayebilir.

Borcunu satılan mal borcu yetmezse veya ipotek edilen taşısız mal borcu karplanmazsa kefillin taşısız malına da aynı muamele yapılabilir.

Borcunu satılan taşısız malları kooperatif kendi üzerine alabilir. Şu kadar ki bu işinde böylece üzerine geçen mal başkasına satamaz ve bu vakit içinde kooperatife alacağı ile ürom ve masrafları ödenirse o taşısız mal mahibine geri verilir.

MADDE 15 — Tarım kredi kooperatiflerinin para ve malları ve bilanço, zabıtname, rapor ve baskara bütün evrak, defterler ve belgeleri üzerinde suç işleyen yönetim ve kontrol kurulları başkan ve üyeleri ile işyurları ve ekasperleri bu suçlarından dolayı Devlet memurları gibi ceza görürler.

B. E.

MADDE 14 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 15 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Hü.

ğü ziraî kredi kooperatifinin tahrirî müsaadesini almadan satamaz. Mahsulünü mntakasındaki ziraî satış kooperatifine satmayan veya ziraî satış kooperatifi bulunmayan yerde mensup olduğu ziraî kredi kooperatifinin müsaadesini almadan satan ortaklar hakkında ihraç ve muacceliyet hakkındaki hükümler tatbik edileceği gibi, ortak borçlu ise bu takdirde kendisinden borcu tahsil edilir ve hakkında ayrıca Türk ceza kanununun 508 inci maddesi tatbik olunur.

MADDE 13 — (19) uncu maddede tasrih edilen fevkalâde haller müstesna olmak üzere, kooperatife karşı olan borçlarını vadesinde ödemeyen ve haczedilebilir menkul malları bulunmayan borçlunun gayrimenkul malları kooperatifin talebi üzerine icra daireleri vasıtasile, bir gûna harca tâbi olmadan satılır. Kooperatif bu malları sattırmayıp kendi lehine ipotek tesisini de isteyebilir.

Borçlunun satılan veya ipotek edilen gayrimenkul malları borca kâfi gelmezse kefillerinin bilcümle gayrimenkulleri hakkında da aynı muamele tatbik olunabilir. Bu suretle satılan gayrimenkulleri kooperatifler kendi namlarına teferrüğe edebilirler. Şu kadar ki kooperatif namına teferrü edilen gayrimenkul iki sene zarfında başkasına satılamaz. Bu müddet içinde kooperatifin alacakları faiz ve masraflarile birlikte ödenirse teferrü edilen gayrimenkul sahibine iade edilir.

İk. E.

peratifinin yazılı iznini almadıkça mahsullerini satamazlar.

Bu hükümlere riayet etmeyen ortaklar kooperatiften çıkarılırlar ve borçları muacceliyet kesbeder. Bunlar hakkında ayrıca Türk ceza kanununun 508 nci maddesi tatbik olunur.

MADDE 16 — 22 nci maddede tasrih edilen haller müstesna olmak üzere, kooperatife karşı olan borçları vadesinde ödemeyen ve kendilerinin kabili haciz menkul malları bulunmayan ortakların gayrimenkul malları kooperatif tarafından tahsili emval kanunu ahkâmı dairesinde sattırılır. Kooperatif bu malları sattırmayıp kendi lehine ipotek tesisini de isteyebilir. Borçlunun satılan veya ipotek edilen gayrimenkul malları borca kâfi gelmezse kefillerinin bilcümle gayrimenkulleri hakkında da aynı muamele tatbik olunabilir. Bu suretle satılan gayrimenkulleri kooperatifler kendi namlarına teferrüğe edebilirler. Şu kadar ki kooperatif namına teferrü edilen gayrimenkul iki yıl zarfında başkasına satılamaz. Bu müddet içinde kooperatifin alacakları, faiz ve masraflarile birlikte ödenirse teferrü edilen gayrimenkul sahibine iade edilir.

Ad. E.

Ekonomi bakanlığı veya Ziraat bankasınca yapılacak inceleme sonucunda suçlu oldukları anlaşılan yönetim kurulu üyeleri ve murakıbleri ve işyarları bakanlık veya bankaca işten çıkarılabilirler.

Bunların yerine yenileri seçilib işe başlayıncaya kadar kooperatif genel kurumu adına Ekonomi bakanlığı veya Ziraat bankası ortaklardan üç kişilik süreksiz bir yönetim kurulu seçerek işleri buna gördürürler.

MADDE 16 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin yapacakları ödünç para verme işleri ancak ortakların işçi aktı, tohumluk, fidan, fidelik, gübre ve tarımsal gereç ve yaraçlar ve çift hayvanları satın almak gibi üretim masrafları karşılamak içindir.

Ödünç vermenin tarzı ortakların üretim kapasitesi göz önünde bulundurularak ana mukavelename ile tayin olunur.

Kredi kooperatiflerinin ortaklarına yapacağı ödünç para vermenin ucu Ekonomi bakanlığının onamıyla Ziraat bankasınca saptanır.

Bir kredi kooperatifinin iş bölgesinde o kooperatife ortak olmayan üretmenlere Ziraat bankasınca kooperatifin ergesi içinde olan işler için yalnız maddî karşılık olarak ödünç para verilebilir.

Zr. E.

Ekonomi bakanlığı veya Ziraat bankasınca yapılacak inceleme sonucunda suçlu oldukları anlaşılan yönetim kurulu üyeleri ve murakıbleri ve işyarları bakanlık veya bankaca işten çıkarılabilirler.

Bunların yerine yenileri seçilib işe başlayıncaya kadar kooperatif genel kurumu adına Ekonomi bakanlığı veya Ziraat bankası, ortaklardan üç kişilik süreksiz bir yönetim kurulu seçerek işleri buna gördürürler.

MADDE 16 — Tarım kredi kooperatiflerinin yapacakları ödünç para verme işleri ancak ortakların işçi aktı, tohumluk, fidan, fidelik, gübre ve tarımsal gerek ve yaraçlar ve çift hayvanları satın almak gibi üretim masrafları ile tarım ihtiyaçları karşılamak içindir.

Ödünç vermeenin tarzı ortakların üretim kapasitesi göz önünde bulundurularak ana mukavelename ile belli edilmekle beraber verilecek bu ödünç paraların üretim işlerinde kullanılmasına yönetim kurulları özel bir önem verecekler ve bunu kontrol edeceklerdir.

Tarım kredi kooperatiflerinin ortaklarına yapacağı ödünç para vermenin ucu Ekonomi bakanlığının onamıyla Ziraat bankasınca saptanır.

Bir tarım kredi kooperatifinin iş bölgesinde o kooperatife ortak olmayan üretmenlere Ziraat bankasınca kooperatifin ergesi içinde olan işler için yalnız maddî karşılık olarak ödünç para verebilirler.

B. E.

MADDE 16 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Hd.

MADDE 14 — Zirai kredi kooperatifleri idare ve murakabe heyetleriyle eksperlerinden ve diğer memurlarından zimmet, ihtilâs, vazifesini suiistimal ve sirkat gibi efali irtikâp eden, ihmal ve terahisi görülen, rapor, zabıtname, blângo ve hesabı sairede, defterler ve kayıtlarda ve istikraz talebnamelerinde gayrisahih malûmat itası ile hakikati ketmedenler ve işbu kanun ve esas mukavelename ile talimatnameler ahkâmına riayet etmeyenler Devlet memurları hakkında tatbik olunan cezalarla tecziye olunurlar. İktisat vekâleti veya Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankası müfettişleri tarafından yapılacak teftiş neticesinde suçları tebeyyün eden bu gibi eşhasa bankaca işten el çektirilir ve bunlar hakkında banka resen takibata geçebilir. Bunlar hakkında memurin muhakematı kanunu tatbik olunmayarak adli makamlarca takibat yapılır.

Meclisi idarece işten el çektirildiği takdirde, yeni idare meclisinin intihap ve vazifeye mübaşeretine kadar ifayı hizmet etmek ve idare meclisinin hukuk ve mesuliyetlerini haiz olmak üzere Zirai kredi kooperatifi heyeti umumiyesi namına Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankasınca üç kişilik muvakkat bir idare heyeti seçilerek şirket işleri bu heyete tevdi olunur. Ancak bu heyet yeniden ikraz muamelesi yapamaz.

MADDE 15 — Zirai kredi kooperatifleri ancak Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankası kanununun zirai krediler faslındaki hükümleri dairesinde ortaklarına ikraz yapabilirler. Şu kadar ki : Zirai kredi kooperatiflerince ortaklarına bu suretle yapılacak zirai ikrazatın vadeleri ve hadleri kooperatif idare meclislerinin teklifi üzerine Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankasınca tesbit olunur. Kredi tevziyatında şu noktalara riayet edilir :

a) Zirai ikrazatın en küçük haddi, Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankası kanununun ikinci maddesinde tarif edilen bir çiftçi ailesinin geçimi için zaruri istihsalin masraflarını karşılayacak surette mezkûr kanunun yirmi dördüncü maddesinde yazılı umumî plâsman programını tesbit eden heyet tarafından her mntaka için her sene tayin olunur.

İk. E.

MADDE 17 — Zirai kredi kooperatifleri idare ve murakabe heyetleriyle eksperlerinden ve diğer memurlarından zimmet, ihtilâs, vazifesini suiistimal ve sirkat gibi efali irtikâp edenler, rapor, zabıtname ve blângo ve sair hesablarda, defterler ve kayıtlarda ve istikraz talebnamelerinde gayri sahih malûmat itası veya kabulü suretile hakikati ketmedenler Devlet memurları hakkında tatbik olunan cezalarla tecziye olunurlar. Bu gibiler hakkında Türkiye Ziraat bankası veya kooperatif resen takibata girişebilir. Muhakemeleri memurin muhakematı kanununa tâbi olmaksızın doğrudan doğruya adli mahkemelerde yapılır.

İktisad vekâleti veya Türkiye Ziraat bankası tarafından yapılacak tetkik neticesinde suçları tebeyyün eden idare meclisi azalarına ve murakıblara ve memurlara, İktisad vekâletince veya bankaca işten el çektirilebilir.

İdare meclisine işten el çektirildiği takdirde yenisinin intihap ve vazifeye mübaşeretine kadar vazife görmek üzere ve aynı hak ve mesuliyetlerle, zirai kredi kooperatifi umumî heyeti namına İktisad vekâletince veya Türkiye Ziraat bankasınca ortaklardan üç kişilik muvakkat bir idare heyeti seçilerek kooperatif işleri bu heyete tevdi olunur.

MADDE 18 — Zirai kredi kooperatiflerinin yapacakları ikraz muameleleri, ortakların amele ücretleri, tohumluk, fidan ve fidelik gübre ve sair, zirai levazım, zirai aletler ve çift hayvanları mubayaası gibi istihsal masraflarının teminine munhasırdır.

Bu teşekküllerin ikrazatında esas, ortakların istihsal kabiliyetidir. Ortaklara verilecek kredilerin şekli ve tesbit sureti esas mukavelename ile tayin olunur.

Zirai kredi kooperatiflerince ortaklarına yapılabilecek ikrazatın umumî hadleri, İktisad vekâletinin tasvibile Ziraat bankasınca tesbit olunur.

Bir zirai kredi kooperatifinin iş mntakasında o kooperatife ortak olmayan müstahsillere Ziraat bankası kooperatifinin maksadları dahilinde ikrazatta bulunamaz.

Ad. E.

MADDE 17 — Tarımsal kredi kooperatiflerince ortaklarına verilecek ödünç paranın üremi ve komisyonu Ziraat bankasının kooperatiflerden başkasına yaptığı tarımsal ödünç işlerindeki ürem ve komusyondan fazla olamaz.

Tarımsal kredi kooperatifleri 2279 numaralı kanunda yazılı senelik beyannameleri vermek yükümünde değildirler.

MADDE 18 — Bu kanuna göre kurulacak tarımsal kredi kooperatifleri ancak Ziraat bankasından ödünç para alırlar.

Zr. E.

MADDE 17 — Tarım kredi kooperatiflerince ortaklarına verilecek ödünç paranın üremi ve komisyonu Ziraat bankasının kooperatiflerden başkasına yaptığı tarım ödünç işlerindeki ürem ve komisyonu geçemez.

Tarım kredi kooperatifleri 2279 numaralı kanunda yazılı senelik beyannameleri vermek yükümünde değildirler.

MADDE 18 — Bu kanuna göre kurulacak Tarım kredi kooperatifleri ancak Ziraat bankasından ödünç para alırlar.

B. E.

MADDE 17 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 18 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Hü.

b) Bu en küçük kredi haddinin aralarında hiç fark gözetilmeksizin ve istihsal şartı baki kalmak üzere talip olan bütün ortaklar arasında müsavaten tevzii esastır.

Şu kadar ki en küçük kredi ortağın tediye edilmiş hissesinden az ise ortak kendisine verecek paranın bu tediye edilmiş hisse miktarına iblâğın isteyebilir.

c) b fıkrası mucibince tevziat yapıldıktan sonra daha yüksek hadler dahilindeki talepler idare meclisinin teklifi ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının tasvibi ile her ortağın istihsalı ve kooperatifindeki hissesi miktarı ile mütenasip olarak karşılanır.

d) Bir ortağa yapılabilecek en yüksek kredi haddi 1 500 lirayı geçemez.

MADDE 16 — Ziraî kredi kooperatiflerince ortaklarına ikraz olunacak meblâğların faiz ve komusyonları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının ziraî kredi kooperatiflerinden gayrisine yaptığı ziraî ikraz muamelelerinde tatbik ettiği ziraî ikraz faiz ve komusyon haddini geçemez.

Ziraî kredi kooperatifleri 2279 numaralı ödünç para verme kanunundaki senelik beyannameyi vermekle mükellef değildirler.

MADDE 17 — İşbu kanun ahkâmına tevfi kan teşekkül edecek ziraî kredi kooperatifleri yalnız Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasından istikraz aktedebilirler.

MADDE 18 — Ziraî kredi kooperatiflerinin üç yüz liradan fazla paraları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasına yatırılır.

MADDE 19 — Kuraklık, dolu, seylâp, yangın, hayvanî ve nebatî bulaşık hastalıklar gibi

İk. E.

Ziraat bankası, kooperatiflere dahil olan müstahsillere ancak maddî teminat mukabilinde ikrazatta bulunabilir.

MADDE 19 — Ziraî kredi kooperatiflerince ortaklarına ikraz olunacak meblâğların faiz ve komusyonları Türkiye ziraat bankasının ziraî kredi kooperatiflerinden gayrisine yaptığı ziraî ikraz muamelelerinde kredi kooperatiflerinden gayrisine yaptığı ziraî ikraz muamelelerinde tatbik ettiği faiz ve komusyon haddini geçemez.

Ziraî kredi kooperatifleri 2279 numaralı ödünç para verme kanunundaki senelik beyannameyi vermekle mükellef değildirler.

MADDE 20 — İşbu kanun ahkâmına tevfi kan teşekkül edecek ziraî kredi kooperatifleri yalnız Türkiye Ziraat bankasından istikraz aktedebilirler.

MADDE 21 — Ziraî kredi kooperatiflerinin 300 liradan fazla paraları Türkiye Ziraat bankasına yatırılır.

MADDE 22 — Kuraklık, dolu, seylâb, hayvan ve nebatî bulaşık hastalıklar gibi tabii afet-

MADDE 19 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin 300 liradan fazla paraların Ziraat bankası merkez, şube veya sandıklarına yatırılır.

MADDE 20 — Kuraklık, dolu, sel, hayvan ve bitkide çıkacak bulaşık hastalıklar gibi şeyler veya fiat düşüklüğü gibi ekonomik sebeplerle tarımsal kredi kooperatiflerinin gününde almamayan alacakları Ziraat bankasının onamile kooperatif yönetim kurulunca her ortağın durumu ayrı ayrı incelenerek tümü veya birazı sunatırlar.

MADDE 21 — Gününde ödenmeyibde sunatılmayan borçlardan geçmiş günler için alınacak ürem ödünç vermede alınan ürem haddi iki arttırılarak alınır.

MADDE 22 — Bu kanuna göre kurulan kredi kooperatifleri:

MADDE 19 — Tarm kredi kooperatiflerinin 300 liradan çok paraların Ziraat bankasının merkez şube veya sandıklarına yatırılır.

MADDE 20 — Kuraklık, dolu, sel, hayvan ve bitkilerde baş gösterecek bulaşık hastalıklar gibi âfetlerle fiat düşüklüğü gibi ekonomik sebepler ve yangın dolayısıyla Tarm kredi kooperatiflerini gününde almamayan alacakları Ziraat bankasının onamile kooperatif yönetim kurulunca her ortağın durumu ayrı ayrı incelenerek tümü veya birazı soratımlanır.

MADDE 21 — Gününde ödenmeyibte sonratılmayan borçlardan geçmiş günler için alınacak ürem, ödünç vermede alınan ürem haddi iki arttırılarak alınır.

MADDE 22 — Bu kanuna göre kurulan Tarm kredi koope-

MADDE 19 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 20 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 21 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 22 — Adliye encümeninin maddesi aynen

Hü.

âfetler, yahut fiat düşkünlüğü gibi iktisadi âmillere sebebiyle zirai kredi kooperatiflerinin vadesinde tahsil olunamayan alacakları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının tasvibile, zirai kredi kooperatiflerinin idare meclislerince her ortağın vaziyeti ayrı ayrı tetkik ve tesbit edilerek kısmen veya tamamen tecil olunabilir. Tecile tâbi tutulmayan ve vadesinde ödenmeyen borçlardan geçmiş günler için ikrazatta tatbik edilen nisbette faiz ve komisyon alınır.

Bu maddede yazılı hâdise ve âmillerin mahiyeti hakkında kooperatiflerin verecekleri kararlar Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının tasdikı ve İktisat vekâletinin tasvibile katiyet kesbeder.

İk. E.

ler, yahud fiat düşkünlüğü gibi iktisadi âmillere sebebiyle zirai kredi kooperatiflerinin vadesinde tahsil olunamayan alacakları Türkiye Ziraat bankasının tasvibile zirai kredi kooperatiflerinin idare meclisince her ortağın vaziyeti ayrı ayrı tetkik ve tesbit edilerek kısmen veya tamamen tecil olunabilir.

MADDE 23 — Vadesinde ödenmeyen veya tecile tâbi tutulmayan borçlardan geçmiş günler için alınacak faiz, ikrazatta tatbik edilen nisbette yüzde iki zammedilmek suretile tesbit olunur.

MADDE 20 — İşbu kanuna tevfikân teşekkül eden kredi kooperatifleri aşağıda yazılı müsaade ve muafiyetlerden istifade ederler:

1 - Zirai kredi kooperatifleri kazanç ve muamele vergilerinden muafittir.

2 - Kooperatiflere ait sermaye ve ihtiyat akçelerile her nevi gayrimenkuller bilûmum vergi, resim, ve harçtan muafittir.

MADDE 24 — İşbu kanuna tevfikân teşekkül eden kredi kooperatifleri aşağıda yazılı müsaade ve muafiyetlerden istifade ederler:

a) Zirai kredi kooperatifleri kazanç ve muamele vergilerinden muafittir.

b) Kooperatiflere aid sermaye ve ihtiyat akçelerile her nevi gayrimenkuller bilûmum vergi, resim ve harçlardan muafittir.

Ad. E.

a - Kazanc ve muamele vergilerinden,

b - Kapital ve yedek akçelerile taşısız malları bütün vergi, resim ve harçtan,

c - Ödunc verme ve alma ve ödeme ve alınc ve başka bütün işler için yapılacak sened ve belgelerle resmî dairelere verecekleri direkçeler damga resminden muaftır.

Kooperatiflerce noterlere tasdik ettirilecek belgelerden yalnız ücreti âdil almırb harc almaz.

MADDE 23 — Bu kanuna göre kurulacak kredi kooperatifleriyle 1470 sayılı kanuna uyarak kurulmuş olan kredi kooperatifleri alacaklı ve borçlu durumları ne olursa olsun Ziraat bankasının kontrolü altına kurulmuştur .

Tarimsal kredi kooperatiflerinin kutacakları kayidler, defterler ve ana mukavelenamenin tatbik usulünü ve bundan başka bütün işlerin yürütülme tarzını gösteren talimatnameler Ziraat bankasıca hazırlanır ve Ekonomi bakanlığınca onaylanır.

Yukarıki fıkrada yazılı defterler ticaret kanununun 66 ve 487 nci maddelerinde gösterilen defterlerin yerine geçer.

MADDE 24 — Bu kanun ve ana mukavelename ve talimatnameler hükümlerine aykırı harekette bulunan kredi kooperatiflerinin işlerine Ziraat bankası el koymağa ve lüzumunda Ekonomi bakanlığının onamı ile feshederek tasfiye etmeğe yet-

Zr. E.

ratifleri:

a) Kazanc ve muamele vergilerinden,

b) Kapital ve yedek akçelerile taşısız malları bütün vergi ve harçtan,

c) Ödunc verme ve alma ve ödeme ve alınc ve başka bütün işler için yapılacak sened ve belgelerle resmî dairelere verecekleri dilekçeler damga resminden,

d) Ziraat bankasıle Tarım kredi kooperatifleri arasındaki yazışma ve para gönderme işleri posta parasından muaftır.

Kooperatiflerce noterlere tasdik edilecek belgelerden harc ve resim almaz.

MADDE 23 — Bu kanuna göre kurulacak Tarım kredi kooperatifleriyle 1470 sayılı kanuna uyarak kurulmuş olan kredi kooperatifleri alacaklı ve borçlu durumları ne olursa olsun Ziraat bankasının kontrolü altında kurulmuştur.

Tarım kredi kooperatiflerinin tutacakları kayitler, defterler ve ana mukavelenamenin tatbik usulünü ve bundan başka bütün işlerin yürütülme tarzını gösteren talimatnameler Ziraat bankasıca hazırlanır ve Ekonomi bakanlığınca onaylanır. Yukarıki bölekte yazılı defterler ticaret kanununun 66 ve 87 nci maddelerinde gösterilen defterlerin yerine geçer.

MADDE 24 — Bu kanunla ana mukavelename ve talimatnameler hükümlerine aykırı harekette bulunan Tarım kredi kooperatiflerinin işlerine Ziraat bankası el koymağa ve lüzumunda Ekonomi bakanlığının onamı ile feshederek tasfiye

B. E.

MADDE 23 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 24 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Hü.

3 - Kooperatiflerin ikraz, istikraz, tediyat ve sair bilcümle muamelelerine müteallik evrak ve senedat ve sair vesak ve muhaberatı ve devairi resmiyeye verecekleri arzuhalleri pul resminden muaf olduğu gibi posta ücretine ve bir gûna harç ve resme tâbi değildir.

4 - Kooperatiflerin kuyut, defatir ve hülâsai hesabiyeleri ile sair evrak, senedat ve taahhütnameleri köylerde ihtiyar heyetlerinde, şehir ve kasabalarda noterlerce bilâharç ve resim tasdik olunur.

5 - Kooperatiflerin müraselâtı nakdiyesi posta ücretinden muafır.

MADDE 21 — Ziraî kredi kooperatiflerinin ana bankası muamelâtını ifa eden Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankası posta ücretinden muafır.

MADDE 22 — Bu kanun hükümlerine tevfikan teşekkül eden ziraî kredi kooperatifleri, mülga 1470 numaralı ziraî kredi kooperatifleri kanununa tevfikan müteşekkil ziraî kredi kooperatifleri, ikraz vaziyetleri ne olursa olsun Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının teftiş ve murakabesi altına konulmuştur. Ziraî kredi kooperatiflerinin tutmağa mecbur oldukları defterleri şekil ve nevileri ve bunların sureti kayıt ve istimalleri ve bilûmum muamelâta müteferri ve kanun ve esas mukavelenamesinin sureti tatbikını gösteren talimatnameler Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankası

İk. E.

c) Kooperatiflerin ikraz, istikraz, tediyat ve tahsilât ve sair bilcümle muamelelerine müteallik evrak ve senedat ve sair vesaki ve muhaberatı ve devairi resmiyeye verecekleri arzuhalleri pul resminden muaf olduğu gibi posta ücretine ve bir gûna harç ve resme tâbi değildir.

ç) Kooperatiflerin kuyud, defatir ve hesap hülâsaları ile sair evrak, senedat ve taahhütnameleri köylerde ihtiyar heyetlerinde, şehir ve kasabalarda noterlerce harçsız ve resimsiz tasdik olunur.

MADDE 25 — Ziraî kredi kooperatiflerinin ana bankası muamelâtını ifa eden Ziraat bankasının muhaberat ve müraselâtı posta ücretinden muafır.

MADDE 26 — Bu kanunun hükümlerine tevfikan teşekkül edecek ziraî kredi kooperatifleri, mülga 1470 numaralı ziraî kredi kooperatifleri kanununa tevfikan müteşekkil ziraî kredi kooperatifleri ikraz ve istikraz vaziyetleri ne olursa olsun Türkiye Ziraat bankasının teftiş ve murakabesi altına konulmuştur. Ziraî kredi kooperatiflerinin tutacakları kayidler ve defterler ve bilûmum muamelâta müteferri ve kanun ve esas mukavelenamesinin sureti tatbikını gösteren talimatnameler, Türkiye Ziraat bankası tarafından tesbit ve İktisad vekâletince tasdik olunur.

Ad. E.

kelidir.

Ziraat bankasının yazılı isteği üzerine kooperatifin bulunduğu yerin en büyük mülkiye memuru bakanın el koyma işlerinin yapılmasını temin eder.

MADDE 25 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin genel heyetleriyle yönetim kurullarının ve murakiblerinin ödev ve yetke, kazancın dağıtılması tarzı ve kontrol ve birleşme ve tasfiye gibi işleri hakkındaki hükümler ana mukavelenamelerde gösterilir.

Genel heyetin kararları Ziraat bankasının onaylanmadıkça tatbik olunamaz.

Seçimleri Ziraat bankasının onaylanmayan yönetim kurulu üyeleriyle murakiblerin yerlerine gelen heyet başkalarını seçer.

Kooperatif direktörleriyle imzaya yetkeli işyarlarm tayini veya işten çıkarılması Ziraat bankasının onamı olmadan hükümsüzdür.

MADDE 26 — Her tarımsal kredi kooperatifi alınması imkânsız olan alacaklarının amortisine mahsus olmak üzere bir yedek akçesi ayırır. Yedek akçeden bir açığı kapatılabilmesi genel heyetin kararına bağlıdır.

İlk yılın kazancından önce açığı kapatılmasına özgülenecek kadar para ayrılarak yedek akçesi hesabına geçirilir.

Yedek akçe:

a - Ortağa ödünce verilen pa-

Zr. E.

etmeğe yetgelidir.

Ziraat bankasının yazılı isteği üzerine kooperatifin bulunduğu yerin en büyük mülkiye memuru bakanın el koyma işlerinin yapılmasını sağlar.

MADDE 25 — Tarım kredi kooperatiflerinin genel heyetleriyle yönetim kurullarının ve murakiblerinin ödev ve yetke, kazancın dağıtılması tarzı ve kontrol birleşme ve tasfiye gibi işleri hakkındaki hükümler ana mukavelenamelerde gösterilir.

Genel heyetin kararları Ziraat bankasının onaylanmadıkça tatbik olunamaz.

Seçimleri Ziraat bankasının onaylanmayan yönetim kurulu üyeleriyle murakiblerin yerlerine genel heyet başkalarını seçer.

Kooperatif direktörleriyle imzaya yetkeli işyarlarm tayini veya işten çıkarılması Ziraat bankasının kabul edilmedikçe hükümsüzdür.

MADDE 26 — Her tarım kredi kooperatifi alınması imkânsız olan alacaklarının kapatılması için bir yedek akçası ayarmaya yükümlüdür. Yedek akçadan bir açığı kapatılabilmesi genel heyetin kararına bağlıdır.

Zarar yolundan sonra gelen ilk yılın kazancından önce, açığı kapatılmasına özgünelecek kadar para ayrılarak kalanı yedek akçası hesabına geçirilir.

B. E.

MADDE 25 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 26 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Hü.

tarafından tesbit ve İktisat vekâletince tasvip olunur.

Yukarıki fıkra mucibince tanzim edilen defterler bütün hukukile birlikte ticaret kanununun altmış altıncı maddesindeki defterlerin yerine kaim olur. İşbu kanun ve esas mukavele-
lename ve talimatnameler ahkâmına mugayir harekette bulunan Ziraî kredi kooperatiflerinin muamelâtına vaziyet ve icabında İktisat vekâletinin tasvibi ile fesh ve muamelâtını tasfiye etmeğe Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankası salâhiyetlidir. Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankasının muamelâtına vaziyet etmek istediği ziraî kredi kooperatifinin mensup bulunduğu mahallin en büyük mülkiye memuru bankanın tahriri talebi üzerine vaziyet muamelesinin icrasını temin etmeğe mecburdur.

İk. E.

Yukarıki fıkra mucibince tanzim edilen defterler, ticaret kanununun 66 ve 487 nci maddelerindeki defterlerin yerine kaim olur. İşbu kanun ve esas mukavele-
lename ve talimatnameler ahkâmına mugayir harekette bulunan ziraî kredi kooperatiflerinin muamelâtına vaziyet ve icabında İktisad vekâletinin tasvibile fesih ve muamelâtını tasfiye etmeğe Türkiye Ziraat bankası salâhiyetlidir. Türkiye Ziraat bankasının muamelâtına vaziyet etmek istediği ziraî kredi kooperatiflerinin mensub bulunduğu mahallin en büyük mülkiye memuru, bankanın tahriri talebi üzerine vaziyet muamelesinin icrasının temin etmeğe mecburdur.

MADDE 23 — Ziraî kredi kooperatiflerinin heyeti umumiyeleri, idare meclisleri ve idare tarzları ikinci maddede yazılı esas mukavelelerinde tasrih olunur. Ziraî kredi kooperatiflerinin umumî heyetleri tarafından esas mukavelelerdeki şartlar dairesinde intihap edilecek idare meclisleri Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankası tarafından memuriyetleri tasdik edilmedikçe işe başlayamazlar.

Türkiye Cümhuriyeti Ziraat bankası koope-

MADDE 27 — Ziraî kredi kooperatiflerinin umumî heyetleriyle idare meclislerinin ve murakiblerinin vazife ve salâhiyetleri, kârm tevzii sureti ve murakabe, tevhid ve tasfiyesi gibi hususlar hakkındaki hükümler beşinci maddede yazılı esas mukavelelerinde tasrih olunur.

Umumî heyet kararları, Türkiye ziraat bankası tarafından tasdik olunmadıkça tatbik mevkiine konulamaz. Seçimleri Türkiye Ziraat bankası tasdik edilmeyen idare meclisi azala-

ralardan kesilecek % 1 lerden,
b - Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortakların ortaklık paylariyle bunların üremlerinden,

c - Kredi kooperatifleri adına yapılacak bağışlamalardan,

ç - Hükümetce verilecek paralardan,

d - Her sene duru kazancın % 50 sinden aşağı olmamak üzere ayrılacak paradan,

e - Yedek akçelerin gelirlerinden,

f - Yukarıda yazılanlardan başka gelirlerden toplanır.

Yedek akçe Ziraat bankasınca ürelenir.

Yedek akçesi bin liradan çok olan kredi kooperatifleri Ziraat bankasının onamile bu paranın en çok % 50 si ile yazıhane veya depo ve işletme için yerler yaptırabilirler veya satın alabilir.

Fesih veya tasfiye olunan kredi kooperatiflerinin yedek akçeleri ortaklara dağıtılamaz. Böyle hallerde başkalarına borcu olmayan ve karşılıksız alacakları bulunmayan kredi kooperatiflerinin yedek akçeleri Ekonomi bakanlığının onamile aynı bölgede bulunan kredi kooperatiflerine veya onların kontrolüne harcolunmak üzere Ziraat bankasına maledilir.

MADDE 27 — Ekonomi bakanlığı kooperatiflerin kontrolü ile idareleri, ödünç para verme ve ödünç alma işlerinde gidilecek ana hatları saptayarak Ziraat bankasına bildirir.

Yedek akça: a) Ortağa ödünç verilen paralardan kesilecek % 1 lerden ,

b) Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortakların ortaklık paylariyle bunların üremlerinden,

c) Kredi kooperatifleri adına yapılacak bağışlamalardan,

d) Here sene duru kazancın % 50 sinden aşağı olmamak üzere ayrılan paralardan,

e - Yedek akçaların gelirlerinden,

f) Yukarıda yazılanlardan başka gelirlerden toplanır.

Yedek akça Ziraat bankasınca ürelenir.

Yedek akçesi 1000 liradan fazla olan tarım kredi kooperatifleri Ziraat bankasının onamile bu paranın en çok % 50 sile yazıhane veya depo ve işletme için yerler yaptırılabilir veya satın alınabilir.

Fesih veya tasfiye olunan tarım kredi kooperatiflerinin yedek akçeleri ortaklara dağıtılamaz. Böyle hallerde başkalarına borcu olmayan ve karşılıksız alacakları bulunmayan tarım kredi kooperatifleri birliğine, yoksa o bölgedeki kredi kooperatiflerine yedek akça olarak verilir.

MADDE 27 — Ekonomi bakanlığı kooperatiflerin kontrolü ile idareleri, ödünç para verme ve ödünç alma işlerinde güdülecek ana hatları belli ederek Ziraat bankasına bildirir.

Ziraat bankasının tarım kredi kooperatiflerine açacakları kredilerle ürem hatları Ekonomi bakanlığı ile Ziraat bankasınca

MADDE 27 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

ratif umumî heyetlerince idare meclislerine intihap edilenlerin memuriyetlerini tasdik etmezse on beş gün içinde yeniden intihap yapılmasını ziraî kredi kooperatifine tahriren tebliğ eder. Bu takdirde umumî heyet tekrar toplanarak yeniden idare meclisini intihaba mecburdur. Bu hüküm ziraî kredi kooperatiflerinin murakıpleri hakkında cari değildir.

MADDE 24 — Ziraî kredi kooperatiflerinin bir senelik idare masrafları o sene sonundaki ikrazat yekûnunun yüzde dördünü geçmemek üzere Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasına taahhüt ve tesbit olunur.

MADDE 25 — Her ziraî kredi kooperatifi tahsili kabil olmayan karşılıksız alacaklarının imha ve ifasına mahsus olmak üzere bir ihtiyat sermayesi teşkiline mecburdur. İhtiyat sermayeden bir açığın kapatılabilmesi umumî heyetin kararına ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının tasvibine bağlıdır.

Ertesi senenin kârından evvelâ açığın kapatılmasına tahsis olunan miktar ayrılarak ihtiyat sermayeye ilâve olunur. İhtiyat sermayesi:

A - madde mucibince ortaklıktan çıkan veya çıkarılan kimselere ait olup alakolunan hisse ve temettü bedellerinden,

B - Ziraî kredi kooperatifleri namına vaki olacak teberrulardan ve Hükümetçe verilecek tahsisattan,

C - Her sene taayyün edecek safi kazancın yüzde ellisinden aşağı olmamak şartile ayrılacak kısımdan,

D - Müteferrik varidattan, teşekkül eder.

İhtiyat sermaye Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasına tenmiye olunur. İhtiyat sermayesi bin liradan fazla olan ziraî kredi kooperatifleri, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının muvafakatile bu paranın yüzde ellisine kadar olan bir kısmını muameleleri için ihtiyaçları olan gayrimenkullerin inşa ve mubayaasına tahsis edebilirler. Fesih veya tasfiye olunan kredi kooperatiflerinin ihtiyat sermayeleri hiç bir suretle ortaklara tevzi edilemez. Bu gibi ahvalde harice borcu olmayan, karşılıksız alacakları bulunmayan ziraî kredi kooperatiflerinin ihtiyat sermayeleri İktisat vekâletinin tasvibi ile aynı kaza

rile murakıblerinin yerlerine umumî heyet başkanlarını seçmeğe mecburdur. Kooperatif müdürleriyle imza salâhiyetini haiz memurlarının vazifeye tayini veya vazifeden çıkartılması Türkiye Ziraat bankasının tasvibine iktiran etmedikçe hükümsüzdür.

MADDE 28 — Her ziraî kredi kooperatifi tahsili kabil olmayan karşılıksız alacaklarının imha ve ifasına mahsus olmak üzere bir ihtiyat akçesi teşkiline mecburdur. İhtiyat akçeden bir açığın kapatılabilmesi umumî heyetin kararına bağlıdır.

İlk kâr senesinin kârından evvelâ açığın kapatılmasına tahsis olunan miktar ayrılarak ihtiyat akçesine geçirilir. İhtiyat akçe:

a - Ortağa ikraz edilen paralardan % 1 nisbetinde tevkif olunacak miktardan,

b - Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortakların hisselerile faizlerinden,

c - Ziraî kredi kooperatifleri namına vaki olacak teberrulardan ve Hükümetçe verilecek tahsisattan,

ç - Her sene taayyün edecek safi kazancın % 50 sinden aşağı olmamak şartile ayrılacak kısımdan,

d - İhtiyat akçesinin gelirlerinden,

e - Müteferrik gelirlerden teşekkül eder.

İhtiyat akçe Türkiye Ziraat bankasına tenmiye olunur. İhtiyat akçesi bin liradan fazla olan ziraî kredi kooperatifleri, Türkiye Ziraat bankasının muvafakatile bu paranın % 50 sine kadar olan bir kısmını yazıhane veya depo ve işletme tesisatı inşa veya mubayaasına tahsis edebilirler. Fesih veya tasfiye olunan kredi kooperatiflerinin ihtiyat akçeleri hiç bir suretle ortaklara tevzi edilemez. Bu gibi ahvalde harice borçlu olmayan, karşılıksız alacakları bulunmayan ziraî kredi kooperatiflerinin ihtiyat akçeleri, İktisat vekâletinin tasvibile aynı mntakada müteşkil kredi kooperatiflerine veya onların tef-

birlikte belli edilir.

MADDE 28 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin ana mukavelenameleri köylerde ihtiyar kurullarınca, şehir ve kasabalarda noterler katında imza olunur. Ana mukavelenameler noterlerce tescil ve ilân olunur.

Tarımsal kredi kooperatifleri ticaret kanununun 482, 501 ve 502 nci maddeleri hükümlerine bağlı değildir.

MADDE 28 — Tarım kredi kooperatiflerinin esas mukavelenameleri köylerde ihtiyar kurullarınca, şehir ve kasabalarda noterler katında imza olunur. Ana mukavelenameler noterlerce tescil ve ilân olunur.

Tarım kredi kooperatifleri ticaret kanununun 482 nci, 501 ve 502 nci maddeleri hükümlerine bağlı değildir.

MADDE 26 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

dahilinde müteşekkil komşu ziraî kredi kooperatifine veya Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasına intikal eder.

tiş ve murakabesinde sarfolunmak üzere Türkiye Ziraat bankasına intikal eder.

MADDE 29 — İktisad vekâleti, kooperatiflerin teftiş ve murakabesile idare, istikraz ve ikraz işlerinde takib olunacak ana hatları tesbit ederek Türkiye Ziraat bankasına bildirir.

MADDE 30 — Ziraî kredi kooperatiflerinin esas mukavelenameleri, köylerde ihtiyar heyetlerince, şehir ve kasabalarda noterler huzurunda tanzim ve imza edilir. Bu esas mukavelenameler, noterler tarafından tescil ve ilân olunur.

Ad. E.

MADDE 29 — Tarımsal kredi kooperatiflerinin çalıştığı ekonomik bölgelerde Ekonomi bakanlığı lüzum görürse bu kooperatifler arasında bölge bankası işini de görebilecek bölge bankaları kurulabilir.

Bölge birliğinin kapitali ortaklık paylarının tutarı ve ne kadar olacağı ve ödeme tarzlarıyla bu birliğin işe başlayabilmesi için alınacak en az kapitali üçüncü maddede yazılı olduğu gibi bir ana mukavelename ile gösterilir.

Bölge birliklerinin yönetim ve kontrol kurulları ve direktörlerinin seçilmesi işi ile genel heyetlerinin kurulması ve ödev ve yetkelerinin ortak kooperatiflerle olan durum ve ilgileri tarımsal satış kooperatifleri kanununda yazılı hükümlere bağlıdır.

Bölge birlikleri kredi kooperatifleriyle Ziraat bankası arasında aracı bir organdır.

Ortak kredi kooperatiflerinin Ziraat bankasına karşı olan yükümleri bölge birliğine geçer ve Ziraat bankası yalnız bölge birliğiyle iş yapar.

Bölge birlikleri bu kanunda yazılı her türlü vergi, resim, harç ve sair Devlete karşı olan yükümler bağışlarından faydalanır.

MADDE 30 — 1470 sayılı kanununun 22 nci maddesile (İtibarı ziraî birlikleri) hakkındaki 29 - III - 1340 tarihli kanununa uyarak çiftçiden toplanmış ve

Zr. E.

MADDE 29 — Tarım kredi kooperatiflerinin çalıştığı Ekonomik bölgelerde Ekonomi bakanlığı lüzum görürse bu kooperatifler arasında bölge bankası işini de görebilecek Tarım kredi kooperatifleri bölge birlikleri kurulabilir.

Bölge birliğinin kapitali ortaklık paylarının tutarı ve ne kadar olacağı ve ödeme şekilleriyle bu birliğin işe başlayabilmesi için ödenecek en az kapitali üçüncü maddede yazılı olduğu gibi bir ana mukavelename ile gösterilir.

Bölge birliklerinin yönetim ve kontrol kurulları ve direktörlerinin seçilmesi işi ile genel heyetlerinin kurulması ve ödev ve yetkelerini ortak kooperatiflerle olan durum ve ilgileri Tarım satış kooperatifleri kanununda satış kooperatifleri birlikleri hakkındaki hükümlere bağlıdır.

Bölge birlikleri kredi kooperatifleriyle Ziraat bankası arasında aracı bir organdır.

Ortak kredi kooperatiflerinin Ziraat bankasına karşı olan yükümleri bölge birliğine geçer ve Ziraat bankası yalnız bölge birliğiyle iş yapar.

Bölge birlikleri bu kanunda yazılı her türlü vergi, resim, harç ve bunlar gibi Devlete karşı olan hükümlerini bağışlarından faydalanır.

MADDE 30 — 1470 sayılı kanununun ziraî kredi kooperatifleri 22 nci maddesile kaldırılan (İtibarı ziraî birlikleri) hakkındaki 29 - III - 1340 tarihli ka-

B. E.

MADDE 29 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 30 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Zirai kredi kooperatifleri, ticaret kanununun 482, 501 ve 502 nci maddeleri hükümlerine tâbi değildirler.

MADDE 31 — Zirai kredi kooperatiflerinin çalıştığı ekonomik mmtakasında İktisad vekâleti lüzum gördüğü takdirde bu kooperatifler arasında mmtaka bankası vazifesini de ifa edebilecek mmtaka birlikleri teşkil edilebilir. Mmtaka birliğinin sermayesi, ortaklık hisselerinin tutarı ve miktarı ile ödeme şekilleri ve mmtaka birliğinin işe başlayabilmesi için tahsil edilmesi lâzım gelen asgarî sermaye haddi 5 nci maddede yazılı olduğu gibi hazırlanacak bir esas mukavelename ile tayin olunur. Mmtaka birliklerinin idare meclisi, murakabe heyeti ve müdürlerinin intihab ve tayinleri ile umumî heyetlerinin teşekkülü, vazife ve salâhiyetleri, ortak kooperatiflerle olan vaziyet ve münasebetleri zirai satış kooperatifleri kanununda bu mevzulara taallük eden maddelerdeki hükümlere tâbidir. Mmtaka birlikleri, kredi kooperatifleri ile Ziraat bankası arasında mutavassıt bir organdır. Ortak kredi kooperatiflerinin Ziraat bankasına karşı olan mükellefiyetleri mmtaka birliğine intikal eder ve Ziraat bankası yalnız mmtaka birliği ile muamele yapar. Mmtaka birlikleri, bu kanunda yazılı muafiyetlerden istifade eder.

MADDE 26 — 1470 numaralı zirai kredi kooperatifleri kanununun 22 nci maddesi ile ilga edilmiş olan itibarı zirai birlikleri hakkındaki

MADDE 32 — 1470 numaralı zirai kredi kooperatifleri kanununun 22 nci maddesile ilga edilmiş olan itibarı zirai birlikleri hakkındaki

Ad. E.

Ziraat bankasında saklanmakta bulunmuş olan ilgili üretmenlerin buldukları tarımsal kredi kooperatiflerindeki ortaklık paylarına mahsub olunur.

Sahibi bulunmayan veya tarımsal kredi kooperatiflerine girmeyenlerin paraları Ekonomi bakanlığının onamı ile aynı bölgede kurulmuş olan kooperatiflerin eden akçesine veya kooperatiflerin kontrol işlerine harcanmak üzere Ziraat bankasına mal edilir.

Tarımsal kredi kooperatifi daha kurulmamış olan yerlerdeki sahibli paralar o bölgede kooperatif kuruluncaya kadar Ziraat bankasınca sahibleri adına saklanır ve ürelenir.

MADDE 31 — (Ziraî kredi kooperatifleri) için 5-VI-1929 tarih ve 1470 sayılı kanun kaldırılmıştır.

Zr. E.

nuna göre çiftçiden toplanmış ve bu gün Ziraat bankasında saklanmakta olan paralar ilgili üretmenlerin buldukları Tarım kredi kooperatiflerindeki ortaklık paylarına karşılık tutulur.

Sahibi bilinmeyen veya Tarım kredi kooperatiflerine girmeyenlerin paraları Tarım kredi kooperatiflerinin yedek akçalarını konmak üzere Ekonomi bakanlığı buyruğunca Ziraat bankasına yatırılır. Tarım kredi kooperatifi daha kurulmamış olan yerlerdeki sahipli paralar, o bölgede kooperatif kuruluncaya kadar Ziraat bankasınca sahipleri adına saklanır ve ürelenir.

MADDE 31 — (Ziraî kredi kooperatifleri) için 5-VI-1929 tarih ve 1470 sayılı kanun kaldırılmıştır.

B. E.

MADDE 31 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

Hü.

Ik. E.

29 mart 1340 tarihli kanun hükümlerine tevfikân zürradan toplanmış ve halen Türkiye Ziraat bankasında mahfuz bulunan paralar alâkadâr köy çiftçilerinin dahil buldukları ziraî kredi kooperatiflerine ihtiyat akçesi olarak intikal eder. Maamafih bu suretle intikal eden paralardan, hissesi bankaca malûm olan şahıslar ziraî kredi kooperatiflerine dahil olmuş bulurlarsa, intikal eden paradaki hisseleri ortaklık hissesi bedelile mahsup edilir. Sahibi malûm olmayan paralar Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasının teklifi ve İktisat vekâletinin tasvibi ile o mntakada müteşekkil ve köye en yakın bulunan bir ziraî kredi kooperatifinin ihtiyat sermayesine maledilir. Henüz ziraî kredi kooperatifi teşekkül etmeyen yerlerdeki sahipli paralar o mntakada ziraî kredi kooperatifi teşekkül edinceye kadar Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasınca sahipleri namına muhafaza ve tenmiye olunur.

29 mart 340 tarihli kanun hükümlerine tevfikân zürradan toplanmış ve halen Türkiye Ziraat bankasında mahfuz bulunan paralar, alâkadâr müstahsillerin dahil buldukları ziraî kredi kooperatiflerindeki ortaklık hisselerine mahsub olunur.

Sahibi malûm olmayan veya ziraî kredi kooperatiflerine girmeyen kimselere aid paralar, İktisad vekâletinin tasvibile aynı mntakada müteşekkil kooperatiflerin ihtiyat akçesine veya o kooperatiflerin teftiş ve murakabesinde sarfolunmak üzere Türkiye Ziraat bankasına mal edilir. Henüz ziraî kredi kooperatifi teşekkül etmeyen yerlerdeki sahipli paralar, o mntakada ziraî kredi kooperatifi teşekkül edinceye kadar Türkiye Ziraat bankasınca sahipleri namına muhafaza ve tenmiye olunur.

MADDE 33 — Ziraî kredi kooperatifleri hakkındaki 5 - VI - 1929 tarihli ve 1470 numaralı kanun mülğadır. Mezkûr kanun hükümlerine tevfikân teşekkül etmiş bulunan gayrimahdud veya mahdud mesuliyetli ziraî kredi kooperatifleri, teşekküle mütedair merasimi tekrar ifaya lüzum kalmadan; bu kanun hükümlerine uygun olarak teşekkül etmiş addolunurlar. Şu kadar ki : Teşekkül merasimine mütedair hususların gayrisinde bu kanunun neşri tarihinden itibaren altı ay zarfında bu kanun hükümlerine intibaka mecburdurlar. İntibak eden kooperatif ortaklarının hisse miktar ve taksitleri de bu kanun hükümlerine göre tesbit ve tahsil olunur. İntibak etmeyen kooperatiflerin Türkiye Ziraat bankasına karşı olan borçları muacceliyet kesbederek tasfiyeye tâbi tutulurlar.

MADDE 34 — Bu kanunun neşri tarihinden evvel teşekkül eden ziraî kredi kooperatiflerinden bu kanunun hükümlerine intibak edenlerin ortakları da mntakalarında ziraî satış kooperatifleri teşkil edilince en çok üç ay içinde bu teşekküllere girmeye mecburdurlar.

Bu müddet içinde ziraî satış kooperatifine girmeyen ortaklar, mensub oldukları ziraî kredi kooperatiflerinden çıkarılırlar.

Ad. E.

Zr. E.

B. E.

(S. Sayısı : 231)

Bu gibilerin sermaye veya mevduat olarak alacakları borçlarla karşılaştırılır. Alacakları çıktığı takdirde kendilerine ödenir. Borçları kaldığı takdirde vadelerinde tahsil olunur.

MADDE 35 — Bu kanuna intibak eden ziraî kredi kooperatiflerinde birinci maddenin ikinci fıkrasına göre, kooperatife ortak olamayacak kimseler varsa bunlar, ortaklıktan çıkarılır, ve haklarında 34 ncü maddenin 3 ncü fıkrası hükmü tatbik olunur.

MADDE 36 — Bu kanuna göre teşekkül eden ziraî kredi kooperatiflerinin sahalarmda bulunan ve ticaret kanunu mucibince aynı maksadlarla evvelce kurulmuş olan kredi müessesleri, bu kanuna intibak etmek istedikleri takdirde, ziraî kredi kooperatifleriyle birleşebilirler.

MADDE 37 — 1470 numaralı kanun mucibince teşkil edilmiş olup işbu kanun hükümlerine intibak eden ziraî kredi kooperatiflerinin 934 senesi bilânçolarındaki alacakları ile Ziraat bankasına olan borçları esas ittihaz edilerek bu alacak ve borçlardan intibak tarihinde bakiye kalan mebalîğ, kooperatif idare meclisinin tekli fi ve umumî heyetin ve Ziraat bankasının tasvibi ile cranta ve aval gibi alâkadarların mesuliyeti devam etmek şartile en çok beş seneye kadar bir müddetle ve müsavi taksitlerle tecil edilir.

Bu kanunda yazılı mazeretler haricinde her hangi bir taksiti vadesinde ödemeyen borçluların borç bakiyeleri tamamen muacceliyet kesbeder.

MADDE 27 — Bu kanunda tadil ve tasrih edilmeyen hususlarda ticaret kanununun kooperatif şirketler hakkındaki hükümleri tatbik olunur.

MUVAKKAT MADDE — A
I - 1470 sayılı kanun hükümlerine göre kurulmuş bulunan buçsuz veya buçlu soravlı (Zirai kredi kooperatifleri), kurulma usullerine uyulmağa lüzum kalmadan bu kanuna göre kurulmuş sayılır. Şu kadar ki bu kanun hükmünün yürümeğe başlamasından en çok altı ay

MUVAKKAT MADDE — A
1 - 1470 sayılı kanun hükümlerine göre kurulmuş bulunan buçsuz veya buçlu soravlı (Zirai kredi kooperatifleri ayrıca kurulmak usullerine uyulmağa lüzum kalmadan bu kanuna göre kurulmuş sayılır. Şu kadar ki, bu kanunun hükmünün yürümeğe başlamasından en çok

MUVAKKAT MADDE 1 —
Ziraat encümeninin muvakkat A maddesi aynen

Hä.

1k. E.

Ad. E.

Zr. E.

B. E.

içinde bütün işlerini bu kanun hükümlerine uyduracaklardır. Bu halde kooperatif ortaklarının ortaklık payları ve taksitleri bu kanuna göre saptanır ve almır.

Bu fıkrada yazılı hükümlere göre durumlarını uydurmayan kooperatiflerin Ziraat bankasına olan borçları muaccel olur ve bunlar hemen tasfiye olunur.

II - 1470 sayılı kanuna göre kurulmuş olan kooperatiflerden işlerini bu kanunun hükümlerine uyduranların ortakları buldukları bölgelerde tarımsal satış kooperatifleri kurulunca en çok üç ay içinde bu kooperatiflere girmek yükümlüdürler.

Bu zaman içinde satış kooperatifine girmeyen ortaklar buldukları kredi kooperatiflerinden de çıkarılırlar. Bu gibilerin kapitalleri veya yatırmış oldukları paralar borçlarıyla karşılaştırılır, alacakları çıkarsa kendilerine ödenir. Borçlu kalırlarsa borçların ödelleri gelince almır.

III - Bu kanun hükümlerine uymuş olan kredi kooperatiflerinde birinci maddede yazılı şartların dışında kalan ortaklar varsa bunlar ortaklıktan çıkarılır ve alacak ve başka hakları varsa bundan evvelki iki sayılı fıkrada yazılı hüküm taptanır.

IV - Bu kanuna göre kurulan tarımsal kredi kooperatiflerinin bölgesinde bulunan ve ticaret kanununa uyarak kurulmuş bulunan kredi sosyeteleri bu kanuna uymak isterlerse tarımsal kredi kooperatifleriyle birleşebilirler.

V - 1470 sayılı kanuna göre

altı ay içinde bütün işlerini bu kanun hükümlerine uyduracaklardır. Bu halde kooperatif ortaklarının ortaklık payları ve taksitleri bu kanuna göre saptanır ve almır.

Bu bölgede yazılı hükümlere göre durumlarını uydurmayan kooperatiflerin Ziraat bankasına olan borçları muaccel olur ve bunlar hemen tasfiye edilir.

2 - 1470 sayılı kanuna göre kurulmuş olan kooperatiflerden işlerini bu kanunun hükümlerine göre uyduranların ortakları yetiştirdikleri ürünleri satmak üzere buldukları bölgelerde kurulacak satış kooperatiflerine en çok üç ay içinde girmek yükümlüdürler.

Bu zaman içinde satış kooperatifine girmeyen ortaklar buldukları tarım kredi kooperatiflerinden de çıkarılırlar. Bu gibilerin kapitalleri veya yatırmış oldukları paralar borçlarıyla karşılaştırılır, alacakları çıkarsa kendilerine ödenir. Borçlu kalırlarsa borçlar günü gelince almır.

3 - Bu kanun hükümlerine uygun ziraî kredi kooperatiflerinde birinci maddede yazılı şartların dışında kalan ortaklar varsa, bunlar ortaklıktan çıkarılır ve alacak ve başka hakları varsa yukarıki iki sayılı bölgede yazılı hüküm taptanır.

4 - Tarım kredi kooperatiflerinin bölgesinde olup tecim kanununa göre kurulmuş bulunan kredi sosyeteleri bu kanuna uymak isterlerse tarım kredi kooperatifleriyle birleşebilirler.

5 - 1470 sayılı kanunla ku-

Hâ.

İk. E.

MADDE 28 — Bu kanun neşrinden üç ay sonra meridir.

MADDE 29 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

28 - V - 1934

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
İsmet	Ş. Saracoğlu	Zekâî	Ş. Kaya
Ha. V. V.	Mal. V.	Mf. V.	Na. V.
Ş. Kaya	Fuat	Hikmet	Ali
İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
M. Celâl	Dr. Refik	Ali Rana	Muhlis

MADDE 38 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 39 — Bu kanun hükümlerini icra-ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Ad. E.

kurulmuş olubda bu kanunun hükümlerine uyan tarımsal kredi kooperatiflerinin 1934 yılı blâncolarındaki alacaklarıyla Ziraat bankasına olan borçları karşılaştırılarak bankaya borcu kalırsa kooperatif yönetim kurulunun önergesi ve genel kurulun ve Ziraat bankasının onamıyla ciranta ve aval gibi ilgililerin soravları devam etmek şartile en çok beş yıla kadar ve eşit ödenmek üzere bölüleriyle sonratılır.

Bu kanunda yazılı özürler dışında her hangi bir bölümü ödelinde vermeyen borçluların geri kalan borçlarının tümü birden alınabilir.

MUVAKKAT MADDE - B — Tarımsal kredi kooperatiflerinin ortaklarında olan her türlü alacaklarının alınması işleminde bu kanunun hükmü yürüdüğü günden başlayarak en çok beş yıl sürmek ve hapis hükmü müstesna olmak şartile tahsili emval kanunu tatbik olunur. Alacaklar için tarımsal kredi kooperatifleriyle bu kanundaki usullere göre istemek hakkı olan Ziraat bankasının baş vurmaları tahsil komisyonlarıyla üç gün içinde bir karara bağlanır .

MADDE 32 — Bu kanunun hükümleri 1935 yılı eylülünün birinci gününden başlar.

MADDE 33 — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Zr. E.

kurulmuş olubta bu kanunun hükümlerine uyan tarım kredi kooperatiflerinin 1934 yılı blâncolarına göre ortaklardan alacaklarıyla bu kooperatiflerin Ziraat bankasına olan borçları ciranta ve aval gibi ilgililerin soravları sürmek şartile beş yıl müddetle ve eşit bölüleriyle ödenmek üzere soratılır.

Bu kanunda yazılı özürler dışında bu bölüleri ödelinde vermeyen borçluların geri kalan borçlarının tümü birden alınır.

MADDE 32 — Bu kanun yayım tarihinden muteberdir.

MADDE 33 — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yerine getirir.

B. E.

MUVAKKAT MADDE 2 — Adliye encümeninin muvakkat B maddesi aynen

MADDE 32 — Ziraat encümeninin maddesi aynen

MADDE 33 — Ziraat encümeninin maddesi aynen